

PIARISTA DIÁK

A MPDSz 2015-ös évi rendes közgyűlésének összehívása

Kedves Barátaim! Öregdiáktársaim!

A Magyar Piarista Diákszövetség Elnökségével egyeztetve Szövetségünk ez évi rendes közgyűlését 2015. április 11-én, szombaton délelőtt 9 órára összehívom. Helyszíne a Duna-parti Piarista Kápolna (Budapest V. Piarista – volt Pesti Barnabás – utca 1., bejárat a gimnázium főkapuján). A lift használatát a rászorulóknak részére biztosítjuk.

A fenti időpontban megállapított határozatképesség esetén a közgyűlést azonos napirendi pontokkal ugyanezen a napon délelőtt 10 órára hívom össze. Ez a megismételt közgyűlés már a megjelentek számától függetlenül határozatképesnek minősül.

A közgyűlés napirendje:

- 1 Szentmise
- 2 Megnyitó, üdvözlés, levezető elnök megválasztása
- 3 A napirend elfogadása
- 4 Az írásbeli beszámolók szóbeli kiegészítése – különös tekintettel a belső működés megújítására – és elfogadása
 - elnöki beszámoló
 - főtitkári beszámoló
 - választmányi elnöki beszámoló

Vita és határozathozatal

- 5 Az MPDSz 2014. évi beszámolójának és közhasznúsági mellékletének, valamint a Felügyelő Bizottság jelentésének ismertetése és elfogadása – Vita és határozathozatal
- 6 Az MPDSz 2015. évi költségvetésének ismertetése és elfogadása – Vita és határozathozatal
- 7 Kitüntetések átadása
- 8 Agapé

A 4–6 napirendi pontokhoz tartozó írásbeli anyagok az új honlapunkon (www.mpdshu) és a Szövetség irodahelyiségében (az első emeleten jobbra) március 25-től kezdve lesznek megtekinthetők.

Budapest, 2015. március 2.

Várgedő Tamás s.k.,
a Választmány elnöke

A Magyar Piarista Diákszövetség 25. Jubileumi Emlékülése

Szövetségünk újjáalakulás utáni negyedszázadáról megemlékező Jubileumi Emlékülésre 2014. október 11-én a Duna-parti Piarista Kápolnában került sor.

Az emlékülés napirendje volt:

- Szentmise. Főcelebráns: *Labancz Zsolt* tartományfőnök; ünnepi beszéd: *Borián Tibor*.
- A diákszövetségi zászló átadása
- Elnöki köszöntők: *Áder János* köztársasági elnök, *Dr. Oberfrank Ferenc*, a Magyar Piarista Diákszövetség elnöke, *Dr. Zlinszky János*, a Magyar Piarista Diákszövetség első elnöke

- Ünnepi köszöntő: *dr. Jelenits István*
- Díszoklevelek és confrater-diplomák átadása: *Dr. Oberfrank Ferenc, Strommer Pál, Várgedő Tamás, Csapody Géza, Farkas Zsolt, Fehér János*
- Zárszó
- A jubileumi kiadvány bemutatása: A Magyar Piarista Diákszövetség negyedszázada (1989–2014). Az agapé során köszöntőt mondott *Labancz Zsolt* tartományfőnök.

Az emlékülést az MPDSz Hagyományörző Bizottsága készítette elő *Osváth József* tiszteletbeli elnök vezetésével, a választmány és az elnökség támogatásával.

Magyarország Köztársasági Elnökének levele:

Tisztelt Öregdiákok! Kedves Piarista Család!

Nagy elődök nyomában járni sosem könnyű feladat. Önök számára azonban mindig természetes örökség volt a piaristák több mint 370 éves magyarországi jelenléte, a számtalan valaha náluk tanult tudós, művész és államférfi példája.

Sík Sándor szerint a piarista diákok „sokkal azután is, hogy elkerülnek az iskolából, valahogy viselik jeleit a családi összetartozásnak. Nemcsak abban, hogy szeretnek idejárni a régi fényhez új szövőtneteket gyűjtani, hanem ha egymással találkoznak, kint az életben, munkában, véletlenül, nagyon sokszor egymásra ismernek, érzik, hogy valamiképpen egy családhoz tartoznak.” A piarista rend és oktatás legendás alakja 1957 augusztusában fogalmazott így.

Olyan korban, amikor egyházi iskolát fenntartani, abban tanulni komoly vállalkás volt.

A kevés megmaradt intézmény hittel őrizte a lángot. A budapesti és kecskeméti Piarista Gimnázium is ilyen őrző volt. Működésével hirdette az alapító, Kalazanci Szent József gondolatát, hogy a jó nevelés „orvosság”, amelynek „eszközei a képzettség és a lelkiesség, az erkölcsök és a jómodor, az Isten és a világ nyújtotta világosság”.

A piaristák nemcsak a tanítás szellemiségét mentették át, hanem azt az üzenetet is, hogy a műveltséggel igenis jobbá lehet tenni a világot, s hogy a gondolkodó ember küldetése egy életre szól. Így születhettek újjá a rendszerváltáskor a katolikus iskolák, és szerveződhetek immáron szabadon azok közösségei. Életre szóló útavalót kaptak az itt végzetek. Nemcsak tudást, hanem az összetartozás élményét is, amit örömmel éltek meg újra és újra. Ezért születhetett meg 25 éve a Magyar Piarista Diákszövetség.

Az évfordulón azt kívánom a Diákszövetség tagjai-

nak, hogy a múltukra legyenek büszkék, és mindig találják meg azt a hivatást, amellyel saját maguk, közvetlen környezetük és hazájuk boldogulását szolgálhatják!

Budapest, 2014. október 10.

Áder János

„Meggzólal az esti harangszó, Kifáradt már a lovas és a ló...” (PETŐFI)

Ballag már a vén diák

Mi, akik 1940-ben Szegeden a Dugonics András Piarista Gimnáziumban végeztünk, 2015-ben tartjuk 75. érettségi találkozóinkat. Negyvennyolcan érettségiztünk, 46-an egyetemet, főiskolát vagy katonai akadémiát végezték. Még egy páran összejövünk, felemlgetjük volt osztálytársainkat, tanárainkat.

Lénárd Ödönrről, aki tudomásom szerint a leghosszabb időt töltötte a börtönökben; Révai atyáról, aki a Talpas cserkészteret megalapította; a magasra nőtt Barborik tanár úrról, akinek a reverenda zsebében mindig volt egy-két piros alma a jól felelt diák számára. Ő volt a szatymazi piarista szőlő ügyintézője. Megemlékezünk Bózó Gyusziról, aki nem volt tanár, de gyönyörű székykaput, zsindelyes erdélyi fatemplomot és díszesen faragott kopjafákat ábrázoló képeslapjait nagy lelkesedéssel árultuk.

Megemlékezünk természetesen Kolláti Pista bácsiról, az öreg pedellusról, aki a tízórás szünetben árulta a sósikfikat (4 fillér). De ő intézte télen a tanterem fűtését is. Nagy hízkelés után elárulta, hogy fogytán a szén, és mi reménykedhettünk egy kis szénszünetben.

Megemlékezünk a Cserkészcsapatról. A nyári tábortüzek melege még emlékeiben is átmelegíti kihűlni akaró szívünket. Volt önképzőkör, ahol irodalmi morzsák születtek. Lehet, hogy nem emlékezünk, tegnap mit ebédeltünk, de még ma is elmondjuk az accusativus-szal járó prepozíciókat, és tudjuk a Confiteort.

Bózó József

A piarista szellem

Háromszáz éve, hogy Podolinban megkezdtek működésüket a magyar piaristák. Háromszáz év tülön túl elegendő ahhoz, hogy egy szerzetesi közösségben hagyomány, szellemi örökség, a lelkiület, a magatartás jellegzetessége kialakuljon.

Vajon van-e piarista szellem? Bizonyára van, mert van piarista rend. Tudják ezt a világi emberek is, mert ahol több tanítórend működik együtt, gondolkoznak, melyiknek az iskolájába írássák be gyermeküket. Vagy ha nem gondolkodnak, akkor sem véletlenül bízzák erre vagy arra gyermekük nevelését. Ami őket tudat alatt az iskola megválasztásában befolyásolja, az az iskola szelleme. Még abban az esetben is, ha a szülői kritika egyszerűen csak „szigorúbb” vagy „enyhébb” iskoláról beszél.

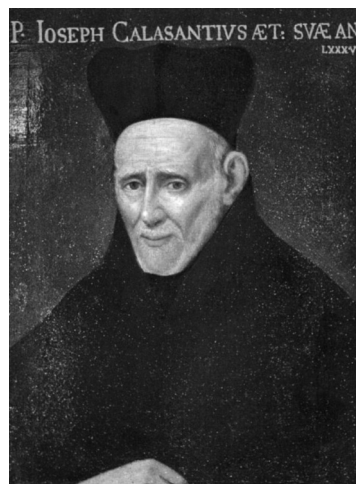
A szerzetesi szellem forrásait az alapító körül kell keresnünk. Kalazanci Szent Józsefet a felebaráti szeretet tette tanítóvá. Megszánta a külvárosokban kalldó, gondozatlan gyermekeket. De csupán nevelésükről és tanítatásukról akart gondoskodni intézményesen. Szerzetalapításra sokáig nem gondolt és ezt mindenképpen kerülni akarta. Csak akkor vállalta egy külön tanítórend alapítását, mikor többszörös próbálkozás meggyőzte arról, hogy a meglévő szerzetek ezt a munkát, mint ráadást, nem vállalhatják. Ez a tartózkodása, szerénysége és igénytelensége az egész rendalapításra ráütötte a pecsétet. Bár a bíborosok között számos jóakarója van, nem keres nagynevű iskolalapítókat, donátorokat, hanem csak kis szobácskákat bérel, mert a szegények tanítójának elég, ha csak a lényegét tartja szem előtt. Egyszerű környezetben, egyszerű felszerelésekkel is lehet tisztességes nevelést adni és komoly szellemi munkát végezni. Később sem tér el ettől az elvétől. A szerzett anyaháza igénytelen épület és temploma, a S. Pantaleone, Róma legszerényebb templomai közé tartozik. Se tornya, se kupolája, szerény homlokzata is alig üt el a környezettől. Kalazancius a tanításra máshol is bérelt helyiségeket; az ember mégis alig tudja elképzelni, hogyan folyt ebben a szegényes és szűkös környezetben 1000–1500 gyermek tanítása, akik közé tehetősebb szülők gyermekei is bekíváncsoztak.

Az igénytelenség szelleme másként is anyajegyévé vált a szerzetnek. Szerzetét is „Ordo Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum”-nak nevezi el és ebben a szellemben szerkeszti meg a rend szabályait is, a konstitúciókat.

Az alapítás körülményei csakhamar sorsszerű szimbólummá válnak és kísérik a terjeszkedő rendet egész Közép- és Dél-Európában mind a mai napig. A piaristákat sehol sem várja pompásan megépített kolostor nagyszerű templommal és dúsan felszerelt iskola. Néhány szoba, elhagyott katonakórház a magva a legtöbb piarista kollégiumnak, ahol sorban megismétlődnek a rendalapítás nehézségei. S ha később építenek is tetszetős rendházat, azt inkább azért te-

szik, mert az ő házuknak is bele kell illeszkednie a városképbe. De lépünk be egy piarista rendházba, annyi kényelmetlenséget találunk benne még a huszadik században is, mintha az építész a konstitúciókat olvasgatta volna tervezés közben és a maga módján akart volna érvényt szerezni a kalazanciusi mondásnak: „Non est pauper, qui paupertatis incommoda non sentit!” (Nem szegény, ki a szegények kényelmetlenségét nem érzi.). Némelyik kollégiumra ma is el lehet mondani, hogy a piarista palotában tanít és odában lakik.

Mindez jellegzetes és szerepe van a piarista lelkeség alakításában. A piarista szellemmel azonban akkor jutunk legközvetlenebb érintkezésbe, ha az iskola felé fordítjuk figyelmünket. Hiszen a rend tanítórendnek született és szelleme is iskola világában alakult ki. Konstitúcióiban is a tanítás szellemének változatlanul érvényes regulái vannak megfogalmazva. A módszer, az anyag változhat, de ami benne „piaristicum”, azt semmiféle „tanterv és utasítások” hatá-lyon kívül nem helyezhetik.

Kalazanci Szent József

Kalazanci Szent József az evangélium szellemében írta meg rendjének szabályait. „Coepit facere et docere” – ezt olvasta a tanító Krisztusról, és nem tette hozzá azt is, hogy „scribere”. Ezért vált elvvé a piarista iskola táján, hogy a „nevelést nem írni, hanem csinálni kell.” Azonnal cselekvő iskolának indult.

A piaristák nem is igyekeztek sohasem jeleskedni az elméleti pedagógiában, de mindig tudták, hogy az iskolában mit és hogyan kell csinálni. A készen kapott elméleti kereteket ki tudták tölteni szellemmel és a paragrafusokat csak annyira értékelték, hogy ne ölje meg a szellemet. Legnagyobbak mindig akkor voltak, amikor a rendszabályok nem kötötték meg a kezüket: az alapításkor, a XVIII. században és a századfordulón.

Mondják, hogy a piaristák a reális oktatás úttörői. Csakugyan Kalazanci Szent József a mennyiségtant az elemiben is, a gimnáziumban is alaposabban taníttatja, mint korának iskolái teszik. Galilei mellé

egy piaristát küld munkatársnak. Minálunk az első léggömb piarista kezek műve. Első fizikai szertárainak csodájára jártak, a kísérleteknek pedig a magisztrátus tagjai is állandó vendégei. A matematika magyar nyelvét piarista teremti meg. Newton tételeit a piarista iskolákban tanítják először. Piarista tervezi az első klasszicizáló templomot is, a váci székesegyház. Az első hazai kereskedelmi iskolát egy piarista gondolja el és piaristák nyitják meg. Mindez azt mutatja, hogy szellemük friss, gyakorlati, korszerű, kezdeményező, élen haladó és nem vár indítást a hatalomtól vagy másoktól.

Sőt, akkor a legleleményesebb, ha rábízzák a nevelés kérdéseit. Ellenségei sohasem azért támadják, mert nem törődik a tanítás kérdéseivel, hanem azért, mert sokat törődik, mert különbet ad, mint ők.

Mindez már szellemet jelent és mond valamit azoknak, akik a hazai iskola múltjában tájékozottak. Másoknak talán többet jelent az, hogy a piaristák, alighogy meggyökereznek hazai földben, iskoláik a magyar szellem melegágyává válnak. A tantárgyakat egymás után magyarul kezdik tanítani, iskolai drámájuk magyar nyelvű és a magyar nyelvű tanítás mellett kitartanak akkor is, amikor ezért zaklatás vagy börtön jár.

Még többet értünk meg a piarista szellemből, ha iskolai munkájuk néhány mozzanatát közelebbről vizsgáljuk.

Kalazanci Szent József iskolájában a fő tantárgy a hittan volt. Úgy is, mint tantárgy, úgy is mint a nevelés alapja. Hittannal kezdődött a napi munka, de szinte minden órára jutott belőle legalább imádság vagy szentséglátogatás formájában. Ezt ő megtehetette, hiszen ő maga állapította meg, hogy mit, mikor és milyen mértékben tanítson. Neki legfontosabb a léleknevelés volt. Azt akarta, hogy tanítványai a pietást, a jámborságot egész életükre megszerezzék.

Ma a helyzet más, de a szellem ugyanaz. Saját piarista imakönyvéből imádkozik a piarista diák és piarista szerző hittankönyvét tanulja. Imakönyve nem „diákimakönyv”, hanem egész életre szóló vadecum, melyből nem tud sohasem kinőni, csak hozzá tud komolyodni. Hiszen ez a könyv a Miatyánk szellemében íródott, melyben kifejeződhetik a gyermek áhítata is, de igazán imádkozni csak a férfi tudja. Hittankönyvei pedig nemcsak vallásos érzelmi hangolást adnak neki, hanem erősen „tankönyvek” is és olyan katolikus öntudatot fejlesztenek ki benne, melynek alapja a hittudomány.

Irodalomtanításában Kölcsey elvével azonosítja magát a piarista iskola: „Ne könnyen végy kezvedbe oly művet, mely a zseni lángjegyét homlokán nem hordja; a nagy író művét pedig mély figyelemmel tanuld keresztül.” Ennek az irodalomszemléletnek író-típusai: Pázmány, Zrínyi, Kölcsey, Vörösmarty, Széchenyi, Arany, Prohászka. Ők jelentik a mértéket, de egykönnyen nem vet el senkit sem a piarista iskola. S ha újak jelentkeznek, nem indul a közhangulat után, hanem értékük szerint mérlegeli.

Hazafias nevelésének alapja a szentistváni hagyományok öntudatosítása. Ezt a nevelési elvet nem a

Szent István-jubileum fedezte fel számukra, mert ennek a nevelésnek időben távolabb álló forrásai mindig is azok voltak, akik ezeket a hagyományokat fordították a maguk korának nyelvére: Zrínyi, Kölcsey, Széchenyi. Mi sem áll ettől a hazafias neveléstől távolabb, mint az íróasztal mellett készült szólamok hangoztatása és a szűk látókörű magyarkodás prófétáinak követe. Kevés szóval és kevés külsőséggel történik.

És milyen mármost a piaristák szorosabb értelemben vett nevelése? Kissé hűvös világnak szokták mondani a tanítványok a piarista iskolát. Benne már az élet szellői lengedeznek a gyermek körül. Bizonyos, hogy nem üvegház, mely a szélről is óv. A gyermek ott is csak gyermek, de a piarista iskola nem kezeli a fejlődő embert egészen másként, mint majd az élet fogja kezelni. Kissé rövidebbre fogja a gyeplőt, mert nem akar kellemetlen meglepetésekre és kiábrándulásokra nevelni. Nem nyomja el a gyermeki kedélyt, de azt sem titkolja, hogy már a gyermektől is komoly munkát kíván. Tud játszva tanítani, de a tanulást nem téveszti össze a játékkal. Ezért az ifjúságtól ma is mer „követelni” és „szigorúan” osztályozni. Tulajdonképpen csak reális eredményre törekszik. A piarista bizonyítványok értékét az egyetemek és főiskolák igazolják.

A piarista nevelés egy kissé már a férfit látja a gyermekben, de azt semmiképp sem akarja, hogy a férfivá serdült emberből kihajjon a gyermek. Ezért talált rá szerencsés ösztönrel gyorsan a cserkészetre, mely a játszó gyermek és a cselekvő férfi szerencsés együttélését biztosítja a serdülő gyermekben, sőt ennek a két örök emberi magatartásnak együttlétét biztosítja egy egész életre. A piarista iskola nemcsak a reális tárgyú oktatásnak, hanem a reális látású nevelésnek is mestere.

Íme a piarista iskolák szellemi élete. Így elmondva, szinte dicséretnek tetszik és boldog lehet az a nemzedék, mely ilyen nevelésen keresztül haladva kerül az életbe. Mi az oka mégis annak, hogy a piarista iskolának ma mégsem híve mindenki s időnként halljuk a vádat, hogy nem eléggé „modern”, nem eléggé „korszerű”? A piarista iskola ez egyszer egy kissé csakugyan „lemaradt” volna a kortól? Lehetséges. És ha lemaradt, ezt tudatosan tette. Kitartott hagyományai mellett, melyek nem mindenben „modernek”. Nem titok, hogy az utolsó tizenöt esztendő pedagógiai divatjait bíráló szemmel nézi és lassabban tud belőlük befogadni, mint azok, akik később kezdték a tanítást vagy csak a minap kapcsolódtak bele. Háromszázötven éves elvektől nehéz elszakadni!

A mai pedagógiai irányzatokat egy kissé a szemre dolgozás, a megrendezés jellemzi. A bemutató előadások, a sok ellenőrző látogatás, a versenyszellem mindenképpen zavarja azt a tanítói munkát, mely természeténél fogva bizalmas, meghitt, intim, közvetlen, nem idegen vizsgáló szem előtt folyó, akár a gyöngy fejlődése és szent dolog, mint a születés, az életadás.

Kalazancius valamikor a színházat sem tűrte az iskola falai között. A színházat a piarista iskola később falai közé engedte ugyan, de azt ma is vallja, hogy az iskola nem színház. Ezért ha a piarista iskola az

újabb pedagógia gyakorlatát nem is utasíthatja vissza, szeretné fönntartani továbbra is a tanítás bizalmas, meghitt jellegét és a mindent megrendező pedagógizálás helyett az iskolai munka becsületességét tartja fontosabbnak.

A tapasztalatok alapján a bemutató mintatanítással szemben óvatos, a versenyek eredményeiben pedig nem látja a tanítói munka értékét. Szerinte az örökös konferenciázás senkit sem tesz jobb pedagógussá és kevesebb szükséges belőle, mint amennyi ma a tanári karokban és a tanáregyesületekben folyik. A pedagógiai gyűlések örökös előadói és hozzászólói gyakran a legkevésbé sem rokonszenves és eredményes tanárok. Hiányzik belőlük a bölcsesség, ami pedig a tudománynál, oklevélnél, módszernél is előbbre való. A sokféle és egymásnak ellentmondó tanács és eligazítás pedig csak zavart kelt.

A piarista hagyomány szerint a lényeg a fontos: az iskola a szellem munkálóhelye és legnagyobb kincse a tanári kar. Laboratóriumok, filmezés, „munkáltatás”, orvosi rendelők, egyesületi helyiségek még nem teszik „jól felszereltté” az iskolát, ha nincs, aki ott a szellemet képviselje. Sőt, ezek a vívmányok, melyekre oly büszke a mai pedagógia, a szellem ellenségeivé is válhatnak, mert kísértének, hogy a tanár felmentse magát a gondolkodás alól.

Mert a gondolkodás nehezebb, mint a legbravúrosabb kísérlet. Bűvészmutatványokon nem tanulunk meg gondolkodni. Ezt a piarista iskola a koráramlattal szembefordulva, néha túlságosan is hangsúlyozza. Sajnos, maguk az iskolalátogatók is koruk gyermekei

és iskolalátogatás címén néha csak a fölszerelést vizsgálják és nem a szellemet.

Az iskola élete manapság túlságosan a nyilvánosság előtt folyik, mint a futballmérkőzés vagy az ökölvívótorna. S a hivatalosok szinte pontozásszerűen mérik az eredményt a statisztikák rovataiban. Az eredménynek jónak kell lennie! Ennek pedig az a következménye, hogy az iskola szentélye a kalmárkodás házává kezd válni. Bevonulnak oda is az eddig csak a kereskedelemről ismert módszerek: az önreklám, a kirakatrendezés és a csomagolás művészete. S ez néha még a hozzáértőket is megtéveszti. Ehhez keveset ért a piarista iskola, sőt baja, hogy néha annyit sem törődik a külsőségekkel, amennyit a becsületes munka mindig megérdemel. Még saját értékeink útját is bizonyos részvétlenséggel nézi (ebben is mennyire magyar szerzet!) és senkiből nem siet „nagy embert” csinálni.

Bizonyos ridegséget is szemére szoktak vetni. A piarista rend a barokk világban születik, de keveset vett föl magába a barokkból. Hacsak a Pázmány-féle barokkra nem gondolunk, mely férfias keménység, egészség, erő és nem „udvari” világ. Sőt, néha nevükkel ellentétben, mintha nem is mutatkoznának „kegyes” atyáknak a piaristák. Különösen azoknak a szemében nem, akik a magyar papban a francia regények szalon-abbé típusát keresik.

A magyar piaristából bizony hiányzik mindenfajta kenetesség, bűbájosság. Amint a szellemi piarista gyomra nem veszi be a beteges irodalmi stílust, vallássossága sem édeskés, hazafisága nem sallangos és valáspótló, nevelése pedig nem nagybácsiskodó. Tiszte-

Piarista öregdiák fohászkodása

Boldogasszonyanyánk, árva néped mindig hozzád fohászkodott ínségben és áldott kezedbe kapaszkodott. Esedezve kérünk, fogd meg félelemtől reszkető kezünket és ne engedd el akkor sem, ha mi gyermegek bűnökkel terheljük gyarlóságokban vergődő lelkünket. Számtalanszor ismerhettük meg áldott jósgodat történelmünk során, mikor megfellebbeztünk gyermeki kötelességünkről és a tisztaság útjáról le térvé bűnöktől részegen tántorodva tévelyegtünk a történelem sáros útján.

Védemed oltalmába menekültünk a bajban, mert reménytelen helyzetünkből egyedül kilábalni nem tudtunk. És Te nem fordultál el tőlünk, szerető menedékünk akkor sem, mikor bűnök súlyától terhelten kétségbeesve kapkodtunk jószágos, meleg kezéd után. Lelkünk, ez a tiszta állapotban Isten termékeny földje, a tisztaság gazdag termése helyett csak bűnök gaztengerét teremte. Te mégis közbenjártál értünk szent Fiadnál, hogy bocsásson meg és ne vessen el bennünket, az isteni szeretetre méltatlanná váltakat. Ha szegény nemzetünk történelmén szomorú szemmel végigtekintünk, látnunk kell áldott szent kezéd pártfogó jószágát.

Nem tudott eltüntetni a földgömből a tatár Mohipusztán 1241-ben. Nem vesztünk el végleg Mohácsnál 1526-ban a másfél százados török rabszolgaságban. Nem vesztünk el 1944 márciusában, amikor honfitársaink kerültek életveszélybe, és nem vált végzetünké az ezt követő istenkáromló eszmerend sem.

Ezer éve vagy pártfogónk, jószágos Nagyasszonyunk.

Itt vagyunk még azon a földön, ahová őseink letelepítettek több mint ezer éve és Szent István áldott kegyeidbe ajánlott, pártfogásodért esedezve. Pedig hányszor, de hányszor fordította önkezünk maga ellen végzetlenné fenyegető sorsát. De te akkor sem hagytál el bennünket, anyai szeretetedre méltatlanná váltakat, amikor mi önteltségünkben téveszmék útvesztőin botorkálva-tévelyegve akartunk célba érni. Bűneink szégyenétől dadogva kérünk, fogd meg szorosan reszkető kezünket és vezess azon az úton, amelyre Szent István állított több mint ezer éve, hogy soha többé ne váljunk útvesztettekké.

Dr. Rixer Gusztáv

li a gyermeket, de tudja, hogy a férfi a cél. Gyermeket nevel. Ezt nem felejtí el, de magát következetesen férfinevelőnek vallja.

Ilyen elvek szerint nevelni talán dicsőség, de ilyen elveket vállalni terhes örökség és mellettük kitartani inkább a népszerűtlenség, mint a népszerűség forrása lehet. A piarista gondolkodás valóban nem devalválódó és alkalmazkodó korok számára való, inkább akar örök iskola lenni, mint divatos iskolává válni. Különböztet a haladás szelleme és az alkalmazkodás között. Az előbbi vállalja, az utóbbit visszautasítja. Tudja, hogy a túlságosan becsületes embernek nincsen mindig keletje, de mindig van jövője.

Vajon minden piarista eleven példatára azoknak a szellemi jegyeknek, melyekről eddig szó volt? Aligha. Sőt a rendi szellem az egyéniséget mindenképpen óvja tagjaiban. Hiszen egy tanítórend nem érhetné el célját, ha tagjainak kedélyét is uniformizálná. Ezért olyan szembeszökő az egyéniség szabad érvényesülése a piarista világban. A tipológia teljes példatárát lehetne összeállítani a rendi névtárból.

Tudományos felfogásban is bizonyos nemes szabadságot élvez a piarista. A rendi szellem nem rak szemellenzöt azokra, akik az igazságot keresik; néha nemcsak előre, hanem körül is kell néznie a tudomány és az életnevelés emberének. Rövid pórázsal nem lehet messzire jutni, ezt tudnia kell annak, aki az életre nevel. Ezért fel kell találnia magát akkor is, ha eligazító paragrafus nélkül kell cselekednie. „Mitte sapientem, et nihil ei dixeris” (Küldd el mint bölcslet és ne mondj neki semmit!) – ez az elv nincs beleírva a piarista konstitúciókba, de állandóan alkalmazza a piarista gyakorlat.

A piaristák nevelésének további jellegzetes vonása, nincs benne semmi kasztszerű, elkülönítő, „hangsúlyozottan” különös, mellyel neveltjeiket maguknak akarnák lefoglalni, szinte bélyeggel megjelölni. Amit adnak, az inkább egészséges, normális, mindenkinek való és éppen ez által válik hamisítatlanul katolikus-sá. Szinte a jellegtelenség a jellege, mint a jó stílusnak, mely akkor tökéletes és utánozhatatlan, ha nem ütközünk folyton bele.

Építkezésükben nincs „rendi stílus”. A rend születése idején a barokk dívik, de egy középkori templom lesz az anyaház temploma. A piaristák beköltöznek pálosok elhagyott kolostorába, de tudnak ott-hont teremteni kaszárnyaépületekből is. Ha pedig építenek, legtermészetesebbnek tartják, hogy épületek a mai szellemet fejezze ki.

Bár „saját” ájtatosságot nem igyekeznek kialakítani, mégsem tudnak ellenni saját imakönyv nélkül. Sietnek tehát megírni az egyház egyetemes imakincséből a nekik való imádságos könyvet, melyből egymagából meg lehet ismerni a piarista lelkiséget – és ez a könyv csakhamar az egész ország imakönyve lesz.

Mi a piarista jelleg, ami ezekben a mozzanatokban megnyilvánul? Eklekticizmusnak is nevezhetnők: mindenből a legjobbat, a legtermészetesebbet, a leg-egészségesebbet. Inkább szolgáljuk a nagyokat, mint betegesen és mindenáron egyénieskedjünk. Ez is piarista elv. És még van valami, ami sajátosan piarista.

A szem, mely a jót biztosan felismeri és az apostoli szándék, melynek nem célja, hogy elkülönüljön, hanem hogy mindenkié lehessen.

Nem „elefántcsont toronyban” ül a piarista. Rendházaik csak házak, melyek néha alig különböznek a többitől külsőleg. Ott vannak a város kellős közepén, mint az első is, az anyaház, a római S. Pantaleone, mely még ma is egy lüktető főút vonalán fekszik. Nem is nézi a piarista egy nagy rendháznak a világot s mikor nevel, különböztetni tud a szerzetes és a világi ember helyzete és igényei között. De a „tanárurak” alapítottak Oltáregyesületeket, katolikus köröket, ők honosították meg nálunk a katolikus legényegyesületeket, közülük került ki a szegedi tanyavilág vándorapostola, ők írták az első katolikus szellemű irodalomtörténetet, a legjobb imakönyvet és hittankönyveket, az első nagy magyar dogmatikát, ők teremtettk meg a magyar arculatú bensőséges cserkésztypust, öközülük került ki, mint legfrissebb hajtás, a szegedi szegénynegyedek „talpas” cserkészeinek szociális lelkű megszervezője.

Mindezek talán nem is általánosan ismert tények, mert a piarista azt tartja fontosnak, hogy a jó terjedjen, és nem azt, hogy neki tulajdonítsák.

Ebben a szellemben működik a Rend már negyedszázad óta s itthon a magyar földön háromszáz éve. Helyesen járt-e el? Vizsgálgatás és bizonyítás helyett most csak utaljunk arra, amit tanítványaiban ért el. Hogy kiből mi lesz, az nem csupán az iskola és a nevelők érdeme, de vajon merő véletlen-e, hogy a piarista iskola sokszáz nagynevű tanítványai között megtaláljuk Széchenyi, Kossuth, Deák, Vörösmarty, Petőfi, Ady, Prohászka, Katona, Madách, Herczeg, Toldy, Péterfi, Semmelweis és Eötvös Loránd nevét is?

Kalazanci Szent József rendje jelmondatául ezt választotta: „Ad maius pietatis incrementum”. Igazán szükség volt erre a programra, a kegyetes, áhítatos lelkület ápolására akkor, amikor a piaristák első rajai megindultak Közép-Európa országai felé, ahol akkor a harmincéves háború dúlt. Szükség volt erre a programra nálunk is, ahol „vadul és paraszti módra” felnőtt ifjúságot bíztak a kezükre. Szolgálták is hűségesen ezt az eszményt és magukat is szívesen nevezték „kegyes oskolabeli szerezetes”-eknek.

Ha visszapillantunk elmúlt hazai háromszáz esztendőjükre, észre kell vennünk, hogy a rendalapító tételes programján kívül még egy eszményt szolgáltak változatlan hűséggel: az ő háromszáz évük az igazság önzetlen szolgálata is egyben. A bókáló barokkban, a finomkodó rokokó idején, II. József húvós évtizede alatt, a nemzeti reformok lendületében, az elnyomás éveiben, a liberalizmus delelőjén, Trianon nyomorúságos megalázottságában, az elmúlt másfél évtized pedagógiai kísérletezéseinek idején egyformán a változatlan igazságra és a becsületes munkára függesztették szemüket s mindig merték vállalni ezeknek az érdekében az áldozatot, akár az átmeneti népszerűtlenség árán is.

Megyer József

(Különnyomat: Magyar Szemle, 1942. november hó)

Veszprémi diákkori emlékeim

1941. szeptember elején kerültem Veszprémbe, a piarista diákok nagy családjába. Édesapám az akkor Veszprém megyei (most Fejér megye) Mezőszilasra volt a postahivatal vezetője. Így a helyi elemi iskola negyedik osztályának elvégzése után számomra olyan továbbtanulási lehetőséget kellett keresnie a szüleimnek, ahol a tanulási lehetőségen kívül a teljes ellátást is biztosították.

Így kerültem a veszprémi Piarista Gimnáziumba és az ugyancsak veszprémi Davidikum nevű egyházmegyei vezetésű internátusba. Ez a fiúnevelő intézet a sokfelől érkező vidéki tanulók részére biztosított teljes ellátást. Az intézetet két világi pap, egy prefektus és egy igazgató vezette. A davidista élet szigorúan szabályozott volt. A napirendben előírt házirend szerint kellett felkelnünk, szentmisét hallgatnunk, reggeliznünk, elindulni a várban lévő gimnáziumba, és a tanórák után azonnal visszatérnünk az intézetbe. A napirendben előírt időrendben kellett étkeznünk, tanulunk és este lefeküdnünk. Szervezett keretek között folyt az életünk, megtanítottak arra, hogy miként kell ellátni magunkat. Beosztás szerint kellett a kijelölt tanulóknak korán reggel fölmenni a piarista templomba a miséző tanároknak ministrálni. Utólag megemlékezve az akkori veszprémi tanári karra, meg kellett állapítanunk, hogy felejthetetlen, nagyszerű tanárok voltak. Abban az időben Veszprémbe tanított például Kincs Lajos, Benkő Andor, dr. Előd István, Helyes László, Nyers Lajos és Szűcs Imre piarista tanár. A Davidikumban elhelyezett vidéki diákokat a gimnázium osztályközösségei mellett még szorosabb kapcsolat fűzte össze, hiszen a „piarista diák” mellett mi „davidisták” is voltunk. A családi közösségekből történő kiszakadás, a szülők, testvérek hiánya a davidista osztálytársakkal szoros baráti kapcsolatok kialakulásához vezetett. Az akkor kezdődő barátságok, híven a piarista szellemiséghez, életre szólóak lettek. A nyári és évközi iskolai szünetek után a szülői házból Veszprémbe történő visszatérések hangulatát nagyban javította az a tudat, hogy újra együtt leszünk a „srácokkal”, illetve osztálytársainkkal.

A második világháború vihara, amely oly sok emberi sorsot, emberi kapcsolatot tört derékba, megszakított sok veszprémi diákkapcsolatot, barátságot is. 1944 októberében félbeszakadt a szeptember elején még megkezdődött tanév, és a közeledő front, valamint a Davidikum katonai célra történő igénybevétele miatt hazaküldtek bennünket szüleinkhez. Akkor még nem gondoltuk, hogy ez az elválás sokunk számára több évtizedes búcsút jelentett egymástól.

A kiadott rendelkezések folytán 1944. december elején menekülteként visszakerültem Veszprémbe, állami elhelyezéssel szüleimmel együtt. Mivel 1930-ban születtem és már leventeköteles voltam, minden második nap reggel katonai kísérettel masíroznom kellett a jutasi front-repülőtérre havat lapátolni a kifutópályáról. Onnan indultak és tértek vissza a bevetésre kül-

*A valaha szebb napokat látott
veszprémi Piarista Gimnázium épülete*

dött, majd visszatérő magyar és német Messerschmitt vadászgépek. A hólapátolásra kötelezettek között rajtam kívül más piarista diákok is voltak, többek között Lechner László, Zakariás Oszkár és Rupert Endre.

A hólapátolások során egy délelőtti szerencsésen túléltek egy szovjet repülőgép támadását is. Mi leventék, ahol éppen dolgoztunk, a leszállópályánál feküdtünk el a hóban, de a szovjet gépek szerencsére nem bennünket, hanem a repülőtér szélén álló magyar és német vadászgépeket géppuskázták. Hála Istennek senki sem sebesült meg közülünk. Egy másik nap erős viharban gyalogoltunk ki a repülőtérre, ahova teljesen átfagyva értünk ki. A repülőtér magyar parancsnoka az átfagyott „gyerekeket” látva azonnal vissza akart küldeni bennünket Veszprémbe, de a német parancsnok utasítására a tomboló hóviharban is ki kellett mennünk a kifutópályára havat lapátolni.

1945. január elsején megjelent falragaszok szerint az 1928–1930-ban született leventeköteleseknek január 31-én reggel jelentkezni kellett 3 napi élelemmel együtt németországi kiszállításra. Ez a rendelet engem is érintett volna, de szerencsémre január 18-án a IV. SS páncélos hadtest csapatai áttörték a szovjet 4. gárdahadsereg két védőövből álló harcászati mélységét, Enyingen át visszafoglalták Dég, Mezőszilas, Igar községeket, és a szovjet csapatokat Simontornyáig nyomták vissza. Szerencsémre családi kapcsolatok révén az Enyingre és Mezőszilasra pár nap múlva visszatérő csendőrséget szállító autóbusszal haza tudtam menni Mezőszilasra. Így Veszprémet elhagyva január 31-én nem kellett jelentkeznem a Németországba kiszállításra. A szovjet 135. lövészhadtest súlyos harcok után február 1-jén újra elfoglalta Igar és Mezőszilas községeket, így én már otthon maradtoként megúsztam a németországi „kirándulást”. Veszprémi lakosként több osztálytársamat kiszállították: Lontai Endre, Somlai István és Németh Jenő hónapok múlva Németországból kerültek haza.

1989-ben jelent meg Tobak Tibor: Pumák égen-földön című könyve. Az író repülő hadnagyként a Puma repülőezred tagjaként a jutasi repülőtérrel teljesített szolgálatot, és a könyvében az akkori veszprémi élményeket írta meg. Mi, veszprémi piarista öregdiákok az

egyik összejövetelünkre meghívtuk Tobak Tibort, aki meghívásunkat elfogadva eljött közénk, és együtt föl-
emlegettük akkori emlékeinket, és dedikáltattuk az
íróval a könyvét. A beszélgetések során derült ki, hogy
egy időben voltunk a jutasi repülőtérén, ő mint va-
dászpilóta – én pedig mint hólapátoló levante. A 101-
es Puma repülőezredben szolgált Tobak Tiborral
együtt Debrődy György volt veszprémi piarista diák
is, akiről Becze Csaba Elfelejtett hősök című könyvé-
ből a következő adatokat lehetett megtudni:

„Vitéz Debrődy György százados 1921. január 1-jén
született a Fejér megyei Lajoskomáromban. A vesz-
prémi piarista gimnáziumban érettségizett, majd je-
lentkezett a Kassai Repülő Akadémiára, ahol 1942.
június 18-án avatták repülő hadnaggyá. A magyar va-
dászpilóták között Debrődy György a harmadik leg-
eredményesebb pilóta lett. Összesen 26 légi győzel-
met aratott. 1984. február 2-án hunyt el az USA-ban.”
Mi veszprémi piarista öregdiákok különösen büszkék
vagyunk rá.

A háború után 1946-ban magánúton végeztem el a
IV. osztályt Veszprémbe, és ősszel Budapestre jöt-
tem rokonokhoz, hogy a náluk kapott lakhatási lehe-
tőség után folytatni tudjam gimnáziumi tanulmá-
nyaimat. A budapesti Piarista Gimnáziumba jelent-
keztem továbbtanulásra, de Magyar László tanár úr –
az aktuális osztályfőnök – magántanulói bizonyítvá-
nyom miatt (sok volt az elégséges osztályzatom) nem
vett föl. Ezután kerültem a XIV. kerületi Szent Ist-
ván Gimnáziumba, ahol 1950-ben érettségiztem.

Évek múltán 1983-ban találkoztam Kincs Lajos pi-
arista tanár úrral, egykori veszprémi tanárommal és
osztályfőnökömmel. Kincs tanár úr mondta, hogy a
veszprémi osztályom már régóta keresi a háború foly-
tán eltűnt osztálytársakat. Az ötvenes években kiala-
kult helyzet nem volt alkalmas az eltűntek keresésé-
re. Az egyházak, a szerzetesrendek elleni érthetetlen
gyűlölet és hajsza, az egyházi iskolák államosítása bi-
zonytalanná tett a piarista rend fennmaradását is, és
csak két iskolában, Budapesten és Kecskeméten en-
gedélyezte működését.

Kincs tanár úr meghívott, hogy a volt veszprémi
osztályom 35 éves érettségi találkozására 1984 tava-
szán menjek el Veszprémbe. A meghívásnak nagy
örömmel tettem eleget. Az egész osztállyal akkor ta-
lálkoztam újra 40 év után. A találkozóra nagy izga-
lommal készültem. Az a végtelen szeretet, amellyel
volt osztálytársaim fogadtak, pillanatok alatt fölöl-
dött minden feszültséget, és olyan hangulat alakult
ki, mintha soha nem váltunk volna el. Az osztály visz-
safogadott, és azóta minden, a veszprémi osztályo-
mat érintő eseményen részt vettem, és amíg mozogni
tudok, részt veszek ezután is.

Elhatároztam, hogy azokat a volt davidista osztály-
társaimat, akik velem egy időben kerültek ki az osz-
tályból, az 50 éves érettségi találkozóra megpróbálom
megkeresni. Azt tudtam, hogy az eltűntek az 1941-44
években hol laktak. Postás családból származott lévén
1-1 levelet írtam az ottani postahivatalok vezetőinek,
megkérve őket, hogy segítsenek megkeresni volt
osztálytársaimat. Négy osztálytársamat kerestem,

minden elküldött levelemre pozitív választ kaptam.
Közölték a keresett osztálytársak új lakcímét és tele-
fonját. Így találtam meg a gönyői Nagy Józsefet és a
baracscai Zsoldos Árpádot Budapesten, a nagydémi
Nádasi Imrét Kisbéren és a csetényi Sebők Lászlót
Zircen. Végtelen nagy öröm volt újra összeölelkezni,
és helyreállítani a régi piarista szellemű igaz barátsá-
got. Hiába volt a hosszú elválás, mi lélekben a Vesz-
prémbe töltött évek alapján piaristák voltunk és ma-
radtunk.

Most már 84 évesen hálát adok a Jóistennek, hogy
életem során mindig tapasztalhattam gondos, segítő
kegyelmét. Külön köszönöm, hogy fiatal korom dön-
tő éveiben a piarista diákok családjába irányított. Éle-
tem meghatározója a piarista diákként Veszprémbe
eltöltött három és fél esztendő, és büszkén viselem a
”piarista öregdiák” jelzőt. Mi, volt veszprémi piarista
öregdiákok fájó szívvel vettük tudomásul, hogy az ak-
kori Piarista Tartományfőnökség döntése alapján fel-
adták veszprémi iskolánkat, és megszűnt Veszprém-
ben a piarista oktatás. 1948 után még évekig a Lovassy
László Gimnázium, majd a Közgazdasági Középisko-
la működött volt iskolánk épületében, de 2008 óta már
üresen, elhagyottan áll az állítólag életveszélyes mű-
szaki állapota miatt. Az iskola megszűnése következ-
tében egyre fogyunk volt veszprémi piarista öregdiá-
kok. Akik még élünk, Veszprémbe minden hó első
hétfőjén, Budapesten pedig minden hó második hét-
főjén találkozunk, és szívesen gondolunk a nagyon
boldog és emlékezetes piarista múltunkra.

Kenessey István, veszprémi öregdiák

Felhívás

*1940-ben, 1945-ben, 1950-ben, 1955-ben
és 1965-ben érettségizettek részére!*

Kedves Öregdiáktársak!

Pár hónap múlva elkezdődnek az osztálytalál-
kozók. Különösen ünnepélyesek az 50, 60, 65, 70
és a 75 éves találkozók.

Ezekre a találkozókra kérésre Matura lapot
szoktunk készíteni. Ahhoz, hogy időben elké-
szüljenek, és minden hivatalos aláírás is rajta le-
gyen, idő kell. Kb. két-három hét a találkozó
előtt. Ezért időben adjátok be igényeketeket szemé-
lyesen vagy emailben, és egy pontosan kitöltött
jelentkezési lapot várok vissza. Jelentkezési lap
nálam igényelhető.

Csepely Péter
MPDSZ tag- és tagdíjnyilvántartás-vezető
(Budapest, 1956, Helyes L.)
csepely.peter@mpdsz.piarista.hu

„Élt és éljen Szent Magyarorszáért” 40 éve költözött az örök Hazába Mindszenty József

ÍRTA: FARKAS ZSOLT

Jelen magyar korszakunk bizonyára legjelentősebb egyházfője négyszeres jubileumára emlékezünk ebben az esztendőben. 100 éve, 1915. június 12-én szentelte pappá gr. Mikes János szombathelyi megyéspüspök; 70 éve, 1945. október 2-án nevezte ki esztergomi érsekké XII. Piusz pápa, s lett székfoglalásával Magyarország (s hagyományosan az egész Kárpát-medence) hercegprímása; október 7-én ment végbe beiktatása a bazilikában; a Szentévből 40 esztendeje, 1975. május 6-án hunyt el Bécsben, s temették el május 15-én ideiglenesen Mariazellben; s helyezték vég-ső nyugalomra 1991. május 3-án Esztergomban széktemploma kriptájában. Személyével a Piarista Diák eddig már tíz írásában foglalkozott, jelen számunk az utóbbi pár évben nyilvánosságra került vélemények között tallózott.

A vesztt háború utáni nyomorúságban haladéktalanul nekikezdett – világi kiváltságait bár elveszítve – egyházi feladatainak is túlmenően felemelni szavát a magyar nemzet tagjaiért az emberi szabadságjogok képviselőjeként minden üldözött társadalmi rétegért és személyekért, így minden internáltért, a bebörtönzött papokért, az ártatlanul kitelepített németekért, a Felvidékről és Délvidékről elűldözöttekért, a kárpátaljai és csángó magyarok érdekében, személy szerint az Erdélyben üldözött Márton Áronért és püspöktársaiért is. Az 1945 utáni politikai, ideológiai küzdelemben is az országban szinte csak egyetlen „vár” van, amely dacolni tud és akar mindezzel a jogtalan intézkedéssorozattal, s ez Mindszenty prímás és az esztergomi érseki aula. Az 1946 tavaszán megalakult politikai rendőrség egyházi alosztályának kizárólagos feladata volt az ő figyelésük. 1948 májusában Péter Gábor ÁVH-főnök már egy 54 oldalas anyagot tesz le Rákosi asztalára, ami a prímás lejegyzett beszédeit tartalmazza, hogy – ha elérkezik az ideje – felléphessenek vele szemben. Ez alig fél év múlva már elkezdett letartóztatásával, perével és életfogytiglanra ítélésével.

Majd 1956 után az akkori körülmények között is hasonlóan cselekedett, amikor „menedékes” volt a követésen (de nem „menedékjogot” élvezett, mert az más formula). Mozgástere ott nem volt nagyobb, mint papírt és tollat fogott; de nem tette azt, mint mások, hogy hallgattak, sőt behódoltak az elnyomó rendszernek.

Életében három pápával és négy amerikai elnökkel levelezett. Figyelemmel követte az 1956-1963 között kihirdetett, a sajtóban megjelent ítéleteket, felhívva ezekre az USA politikusaiknak a figyelmét. Amikor egy-egy amerikai személyiség Budapestre jött, az a bíboros adataira tudott támaszkodni a hatalom ellenében, amelyek e levelekből tárgyszerűen, tényszerűen következtek, s így jutottak el az amerikai külügyminiszterekhez. Ezekben világosan szerepel a kádári megtorlás valamennyi rémsége; szót emelve mindazo-

kért az emberekért is, akiket jórészt a Szovjetunióba hurcoltak. Majd 1963-tól már nem annyira a magyar helyzet tárgyköre jött elő, hanem egészében az Elbától keletre élő rabnemzetekről ír, a százmilliókról, akik a szovjet igát nyögik.

A hatvanas-hetvenes években komoly problémát jelentett a vallásszabadság kérdése, az egyház és a világ kapcsolata, a Közép- és Kelet- meg Nyugat-Európa közötti viszony; szűkebb értelemben az „Ostpolitik” a hatvanas évek második felében, ami bizonyos enyhülési szándékot jelentett a nyugat részéről. Ugyanis a mértékadó politikai erők ott azt gondolták, hogy ez a kétpólusú világrendszer még hosszú ideig fennmarad. Ekkoriban a Vatikán is ugyanígy értékelt, amiből azt a következtetést vonta le, hogy mégiscsak tárgyalni kell, akár kompromisszumot is kötve. Ami azt jelenti: ha a magyar államot is zavarja, meg az USA-nak is „kényelmetlen” Mindszenty helyzete, akkor a „cél” érdekében „meggondolásra” kell kényszeríteni a prímást, segíteni kell az akadály megszüntetését, vagyis elérni külföldre távozását (ami alatt Rómában a Vatikánt értették). A követségi „félfogságból” történő távozásban vatikáni diplomata és magyar emigráns prelátusok is segítettek.

A magyar prímásnak is megvoltak a feltételei, amit Róma is elfogadott, bár itt bizonyos félreértések és félremagyarázások is történtek. Ezek között volt az Emlékiratok ügye, amely egyébként döntő szerepet játszott Mindszenty távozásában. Mert ha marad, akkor végülis amerikai levéltárba kerülhetett volna; ha viszont Rómába megy az iratanyaggal, akkor netán ott süllyeszti el akár sok-sok évtizedre. Számára a legfontosabb az volt, hogy az emlékiratokban – amelyet tíz kötetben írt le, s nem pedig egyben – emlékeztesse a világot magyar népének szenvedéseire; a világ

tudomásul vegye, mit cselekszik a bolsevista rendszer az alá rendelt emberi élettel és sorsokkal; felhívni azokra a veszélyekre, amelyek a szabad társadalmakat elpusztítással fenyegetik – ami a kézirat keletkezése idején, a hatvanas-hetvenes években – nagyon is létező lehetőségnek tűnhetett.

Hogy mi lesz a sorsa az akkorra már befejezett emlékiratoknak, az a főpap és a Szentszék között váltott levelekben, dokumentumokban kiemelt hangsúlyt kapott. A tartalom a Szentszéknek is érdekelte, még inkább a diktatúra hazai rendszerét: mi van benne, s ez milyen fényt vet a kommunista Magyarországra, a politikusokra, akik részesei voltak az 1948-tól, sőt már a háború végétől megtörtént szörnyű eseményeknek. Ezzel a művel a bíboros egy „monumentális emlékművet” állított, amelyben a saját sorsán túlmenően az elnyomó gépezetnek a teljes működését is leírta. Ebből a világ alapos részletességgel értesülhetett a diktatúra természetéről.

Az amerikai fél megfelelő biztosítékot adott arról, hogy az iratokat diplomáciai futárpostával zavartalanul kijuttatják (amit hiánytalanul teljesítettek is). A Vatikán pedig vállalta a hatalmas szöveganyag legépelését, és – legalábbis nagyobbik részének – a kiadását (ezt ő nem igényelte – ő tudta, miért).

Mindszenty végül is 1971. szeptember 28-án hagyta el hazáját. A követségről kilépve kiterjesztett kezekkel megáldotta a fővárost és az egész országot, majd két gépkocsival – benne bécsi, római meg kinti magyar egyházi személyek kíséretében – magyar titkosrendőrök fedezetében végleg elhagyta hazáját, s a vasfüggönyön átlépve ismételtlen áldást adott.

A bíboros tehát nem volt engedetlen VI. Pál iránt, mert a hierarchia minden résztvevője végül is köteles engedelmeskedni a legfőbb pápai döntésnek. Igaz, neki ez nehezebb esett, mert nem akart eltávolozni szülőföldjéről, ahol jelenléte rendkívüli jelentőséggel bírt, ámde mégis engedelmeskedett. VI. Pál az akkor kezdődő püspöki színódusra a legnagyobb gyöngésséggel fogadta, nemkülönben bíboros- és püspöktársai, akik korábbi évtizedekben szinte mindnyájan békében és biztonságban élhettek. A kölcsönös megbecsülés még a további pár évben is változatlanul megmaradt. A prímás, akinek a pápa szóban megígérte, hogy marad továbbra is esztergomi érsek és ezzel együtt az ország prímása, átköltözött a bécsi Pázmáneumba, az ősi magyar papnevelő intézetbe, s onnét járta szinte az egész világot, felkeresve őket, erőt adva hontalan magyarjainak.

Hamarosan több nyelven is megjelentette az emlékiratokat, ami meg bizonyos megnyilatkozásai „ingerelték” a hazai kormányt, amely kicsikarta VI. Pál fájdalmas döntését: többszöri levélváltás után 1974. február 5-én megüresedettnek nyilvánította az esztergomi érseki-prímási széket (így nem nyugalmazott, hanem gyakorlatilag címzetes érsekké lett).

A Szentszék döntése nagy ellenkezést váltott ki az egész világban a civilek, de az egyházi személyek részéről is, aminek nyugaton hangot is adhattak, de nem csak a magyarok. A pápai döntés alapvetően az „Ostpolitik”-kal a háttérben magyarázható, amit a hi-

vatalos egyházi oldal a magyar egyház lelkipásztori szükségletei érdekében állónak tekintett; vagyis nem a bíboros ellenében történt. Casaroli államtitkár szerint az egyház embereinek szükség esetén még önmagukat is fel kell áldozniuk, mert a pápa számára a lelkek üdvössége a legfontosabb szempont az egyház tevékenységében. VI. Pál a Mindszenty-kérdést – mint hangoztatták a pápai aulában – diplomatikusan, nyugodtan, csendben, okosan intézte, nem megsértve a szereplőket. Mindketten meg tudták őrizni egymás iránti kölcsönös tiszteletük és szeretetük egységét akkor is, amikor nem egyezett álláspontjuk.

1949.

1956.

A bíborosnak tehát el kellett viselnie azt a terhet is, hogy a pápa levette az érseki székről – úgy tűnik – ígérete ellenére, amit emberileg rendkívül nehezen tudott elviselni. Mégis alázatosan ezt írta V. Pálnak: „Szentséged lábai elé alázattal teszem le ezt az áldozatot abban a meggyőződésben, hogy az ember legnagyobb szenvedése is, amelynek ki lehet téve, kicsivé válik, amikor Isten szolgálatáról és az Egyház javáról van szó.” S valóban, egyetlen dokumentum, interjú sem került elő, amelyben a bíboros dehonesztálóan nyilatkozott volna a pápáról, a Vatikánról. VI. Pál így elmondhatta: „Soha, egyetlen alkalommal sem tapasztaltuk, hogy megbontottad volna a hozzánk fűződő szeretet-egységet, és a hálás tisztelet kötelékére támaszkodva csodálatunkkal veszünk körül.” A pápa szívében a bíboros mindig Magyarország hitvalló főpapja és szentje maradt. VI. Pál pápa megdöbbentő intézkedését Mindszenty bíboros temetésén elmondott búcsúbeszédében a híres flamand premontrei szerzetes is érintette: „A ti bíborosotok magára vette azt a keresztet is, amely onnan jött, ahonnan a legkevésbé várta. (...) A Szentatya a jelen pillanatban még felfoghatatlan isteni akarat eszköze volt.”

Miközben a magyarság nemzeti érzésű, hívő népe hiába várja reménykedve bíborosának oltárra emelését, a 2014. esztendő a mi korszakunk nagy pápáinak avatása éveként vonul be az egyháztörténetbe. Áprilisban XXIII. János és II. János Pál szentté avatását, októberben VI. Pál boldoggá avatását végezte Ferenc pápa Rómában. Reménykedtünk, hogy éppen ővele együtt történik majd meg hercegprímásunk beatifikációja, ami félreérthetetlen jelkép lehetett volna kettjük „megbékélésének” is – de mégsem így történt.

Mindszenty bíboros utóélete, személye még manapság is iszonyatos szenvedélyeket kelt. Hiába hangoznak el igaz értékelések róla, mégis vannak, akik ezzel ellentétes módon nyilatkoznak és tesznek; de főleg abból az irányból, ahol az egyházzal nem éppen szimpatizáló személyek léteznek, működnek. E megosztottságot érzékeli a Vatikán is, ami bizonyára hatással van az avatási eljárásra. Ez már 1994-ben megindult, az iratokat pedig 1996-ban levitték Rómába. A Magyar Katolikus Püspöki Kar 2006-ban lépett a perbe, és kérte hivatalosan is az avatást, mert szentnek tartják – írták 2012-ben. Azonban úgy tűnik, mintha ez sem tudná kimozdítani a holtpontról az eljárást.

Eközben tanúi vagyunk annak, hogy egyesek nem tudják kellő tisztelettel kezelni a bíboros hiteles személyiségét és példamutató helytállását, túlon túl is hangoztatva természetes emberi korlátait, tanulságos tévedéseit, pedig a közmegegyezés jó szándékkal elsimítana minden meglévő feszültséget, a kölcsönös meg nem értést a tisztelők és a kritikusan vélekedők között. Ez kizárólag szándék és hozzáállás kérdése. Mert ugyan van néhány mondvacsinált probléma, s valódi nehézségek is, amit bizonyos életszakaszainak, élethelyzeteinek és döntéseinek megítélése okoz: hogy miért volt olyan szilárd a kommunista diktatúra kiépülése idején, s volt-e ennek a hitvalló magatartásnak alternatívája, hogy folytatott-e pártpolitikai tevékenységet 1956-ban, hogy megmaradt-e főpásztornak a követségi „félrabság” és a számkivettség éveiben, és végül, hogy engedelmes bíborosa volt-e az új keleti politikát folytató VI. Pálnak? Ezek lehetnek valódi nehézségek, tisztázandó kérdések, amit vizsgálnia kell a római Szenttéavatási Kongregációnak. Ezekhez képest mondvacsinált a primás szigorúságának – amit állítólag már XII. Piusz is kifogásolt volna –, vagy a legitimizmusának túlhangsúlyozása, közéleti tevékenységének felnagyítása és szembeállítása főpásztori szolgálatával, hivatástudatának és felelősségvállalásának meg nem értése. Ha az ő túlzott szigorúsága gátolta (volna) a szeretetben gyarapodását, életszentségben előrelépését, ha hasonló hiányosságok, túlzások, hibák, tévedések találhatók (lennének) további meg későbbi életszakaszai-ban, akkor órá korának jellemző kötöttségei hatotak, amik napjainkban már szokatlanok és félreérthetőnek tűnhetnek.

Mindszenty megítélésének tehát sajnálatos kettősége van. De mi köze is van a világnézeti különbségektől független társadalmi megítélésnek a boldoggá avatáshoz, ami pedig egyházi eljárás? Hogy a bíboros

ne legyen „vitatott” személyiség, ahhoz jobb megértést szolgáló eszmecserére, közös gondolkodásra van szükség; annak elfogadására, hogy vannak másként gondolkodók. Az ő „politikai” tevékenysége nemcsak történeti körben vitatott, de egyházi vonalon is, mert ez az oldal sem egységes. Ha a mai katolikus közösség aktuális példákra talál, és a hiteles életszentséget érzékeli, akkor ez alapja az avatásnak. De ha különböző a hívek, a papok és püspökök széles rétegének a hitérzéke, azt tisztázni kell, párbeszédet folytatni a célért.

A legfeltűnőbb kritikát a 2010-ben megjelentetett 512 oldalas kötetben fogalmazta meg a rendszerváltás előtti évtizedek neves (az egyházzal nyilván már akkor sem „barátságos”) újságírója „Igazságtétel, Mindszenty másik arca” cím alatt. A fülszöveg sorra veszi a bíboros ellen már a korábbi évtizedekből is ismert „divatos” vádak: a harmincas évekbeli írásainak „felhangjától” és a szélsőjobbal való „kokettálásától” a Habsburgok kívánásán át a Szovjetunió és a köztársaság elutasításáig, majd a Péter Gáborral együttműködéstől az amerikai beavatkozásig, miközben a pápák keleti nyitásával és a pápával is ellenkezik, emlékirataiban pedig tényeket másít meg.

Itt máris felvetődik az a jogosnak tűnő kérdés: ugyan mi közük is van az egyháztól, a vallástól, sőt az istenhittől is igencsak távol álló, közömbös és ellenséges, akár ateista embereknek mindahhoz, amit az ettől teljesen eltérő felfogású emberek, hívek nagyon is magukénak érezhetnek?

Ezzel szemben hangsúlyoznunk kell életének el-évülhetetlen, valós értékeit. Mert életvitele puritánul egyszerű volt, szociális érzékenysége és tettei a társadalmi egyenlőtlenségek leküzdésére irányultak, tehetsége volt a közösségszervezésben, az egyházi és a nemzeti hagyományokat, kultúrát feltétlenül megbecsülte, hűségével még a vértanúságot sem elutasítva. Egyházi és világi körökben sokakat megérintő személyiséggé vált. Amiket ellene bizonyos körök fölhoznak, azokat a saját korába helyezve kell értékelni, amelyben még tekintély uralkodott korának pápáitól a hierarchián át le egészen akár a hívek körében szolgáló alsópapságig.

Manapság Mindszenty megítélésében is jó szándékra van szükség, hogy tisztázni lehessen minden bizonytalanságot, hogy megtaláljuk az értékeket abban, ami a magyar nemzet és a katolikus egyház számára az ő életéből a XXI. században is továbbadandó érték marad. Ez nélkülözhetetlen!

A Szenttéavatási Kongregáció arra is kíváncsi, vajon el tudta-e fogadni isten akaratát, és tudott-e együttműködni az isteni kegyelemmel, és ki tudott-e teljesedni benne az Isten- és emberszeretet – vagyis az életszentség. Nagyon sok szempontot kell mérlegelnie a Vatikánnak: életutat, rengeteg írását, beszédjeit. De ezen túl igen fontos a közösség véleményalkotása: szentként tisztelik-e, s a háttérben megvan-e ennek a szándéknak egy nagyon határozott kinyilvánítása. S ebben a magyar katolikus egyháznak még a 2006. évi megnyilatkozása is nagyon dicsérhető. De eléggé hibáztatható az az elmúlt civil (világi) negyed évszáz-

zad, mert nem tett meg eleget a mindmáig is várt eredményért. Holott magyar vonatkozásban voltak, akiknek a boldoggá avatási ügye később kezdődött, viszont immár eredményhez érkezett.

A boldoggá avatás feltétele bizonyított csoda megléte. Egy csodának a megléte adottnak tűnhet, ami még 1965-ben a követségen történt. Ugyanis kiújult a bíboros tüdőbaja. A behívott szakorvosok a szükséges készülékeket is magukkal elhozva olyan mértékű tüdőbetegséget állapítottak meg, hogy teljes zárlatot rendeltek el körülötte. De a baj hat héten belül teljesen eltűnt, s így visszaállhatott a megszokott rend körülötte. Ezen kívül kivizsgáltak egy másik, a bíboros közbenjárására történt, orvosilag megmagyarázhatatlannak tűnő csodás gyógyulást. Az egyházmegyei vizsgálat után a római értékelést várják. De a csodát kérő imádkozás tovább folytatódik; a beérkező imameghallgatások Mindszenty életszentségéről tanúskodnak.

Az egyházban ismert a „különleges” kanonizáció fogalma. Régi példákat említve: Szent István királyunkat nem 1083, hanem 1686 óta, XI. Ince pápa „egyenértékű” szentté avatási dekrétuma alapján tartjuk szentnek. 1943-ban XII. Piusz, majd XXIII. János, végül XVI. Benedek gyakorolta e pápai jogot az avatási eljárások egyedüli és legfőbb bírójaként. A XXIII. János pápa 2014. évi szentté avatásához megkívánt csoda éppen az ő boldoggá avatása napján történt, de ennek kivizsgálása alól Ferenc pápa felmentést adott, mivel övele kapcsolatban számos jel, jelzés csoda híre és csodásnak tűnő gyógyulás is történt.

Csodákra egyébként azért van előírás, hogy az ügyet isteni „igazolás” hitelesítse. Nem is Mindszentynek van szüksége csodára és az avatásra, hanem nagyon is minekünk, hitünk erősítésére és a szentek teljes égiföldi közösségére. Időszerű is az ő avatása, mert életműve, életpályája és életszentsége kegyelmi értéket jelent. Csodatételre most lenne szükség, hogy oltárra emelkedhessen.

Az eljárás a Vatikánban lassan halad. A peranyag öt kötetéből kettő már elkészült, a harmadik még írás alatt van. Az ún. Positio (vagyis a peranyag összegezése) terén tehát igen lassú az előrehaladás. 2014-ben alig történt valami annak ellenére, hogy a korábbi relátor (az ügy felelőse, Somorjai Ádám bencés) megbízatásától már évekkel ezelőtt megvált. Ami tehát eddig történt: finanszírozni lehetett a két első kötet összeállítását és kinyomtatását után a harmadik kötetnek a munkálatait és nyomdaköltségét. Ugyanezt kell megtenni a még hiányzóval, amint a jelenlegi relátor és posztulátor Rómában elvégzi a hátralévő munkáját, s megkapják a szükséges engedélyeket. Márpedig ez előfeltétele annak, hogy érdemben lehessen vizsgálni és értékelni Mindszenty életszentségét.

Mindszenty bíboros a mi időnknek sokat mond.

A világban azokat az erényeket képviselte, amelyek olyan ritkák: a bátorságot, a kiállást, a hűséget, a hitet. Bámulatos volt abban, hogy kiállt népe és Istene érdekében, kiállt minden gonosz erő ellen, és bízott a jövőben, amikor minden reménytelennek látszott. Ő az állhatatosságnak, a tisztességnak, a becsületesség-

nek, az értékek következetesen vállalt képviselőjének gyönyörű emberi példája a fizikai terror ellenére is.

A primás üzenete a mai világ számára igen jelentős. Ő nagy lelkipásztor volt, akkor is az volt, amikor ez számára nem volt könnyű. Nem volt világos számára, hogy milyen reakciót vált ki a keleti politika, mégis engedelmeskedett VI. Pálnak. Ezzel ő egy alázatos cselekedetet hajtott végre, gesztusát felajánlva az egyháznak. S minden, ami ezután történt, az egyben a gyümölcse is annak a rendkívüli áldozatnak, amit tett egyházának Közép- és Kelet-Európában.

Tulajdonságai között van a szociális érzékenység, a szegényekkel és gyengékkel való szolidaritás, szegény gyerekek taníttatását fizette, végiglátogatta a szociálisan rászorulókat, étel- és segélyeket osztott. Egészen egy volt a szegényekkel, átértékelte a nép fájdalmát, már plébánosként gondoskodott a rászorulókról, szegényeknek otthont alapított, hátrányos helyzetű falusi fiúkat támogatott tanulmányaik során.

Mindszenty bíboros egy nagy európai kereszténynek a példáját mutatja fel számunkra. Olyan ember volt, akinek küzdelme egyaránt szolgálta az egyházat és Európát. Hosszú és intenzív küzdelme során arra törekedett, hogy megőrizze azt, ami a legértékesebb a földrész emberei számára. Azt kívánhatjuk, hogy a magyar nép és a mai Európa népei tekintsenek rá, merítsenek reményt, ihletet és bátorságot életéből és példájából. Egyenes gerinccel csinálta végig, amit csinálnia kellett. Az ő élete nem véletlenül egyfajta szenvedéstörténet; nem véletlen, ahogy a végzet sem, amire ő hivatkozik az életében, hogy „devictus vincit”. De ami a dolognak a lényege: személyében tényleg egy olyan személyt tisztelhetünk, és kell tisztelnünk, aki nem csupán a Kárpát-medence ezen kis országának, hanem a határon- és tengerentúli magyarságnak is meghatározó képviselője volt. A hit és szabadság vértanúja lett...

Mindszenty bíboros ma is szól hozzánk, imádkozik értünk mint népünk főpásztora és mint egyházának nagy személyisége, mint a saját népének, valamint az egyház hitének a védelmezője. A primás kanonizációs eljárása egymilliónál is több magyarnak a lelki, a szellemi és anyagi közösségvállalásán nyugszik – ez adja a siker reményét számunkra. A hívő magyarság imádságos közössége őrizze áldott emlékét, hogy az megmaradjon népünk lelkében.

HIVATKOZÁSOK (a szó szerinti idézetek jelölése nélkül):

- *Kanyó András*: Igazságtétel – Mindszenty másik arca (2010)
- Vértanúink–Hitvallóink (2012. március–2015. január)
- Mindszenty szimpózium (2012. november 3.)
- Koltay Gábor előadása (2012. november 26.)
- Vatikáni Rádió (2014. október 11. és 18.)
- Dr. Zinner Tibor előadása (2014. november 14.)
- Piarista Diák (vonatkozó számok: 1995. június – 2012. március).

Emléktábla Mathia Károlynak

Születése 110. évfordulója után három évvel, idén januárban állítottak emléket, amit unokahúga, Abay Gerda kitartó munkával ért el. Egykori lakóházán a budai Fehérvári út 23. szám falán ez szerepel: „Polihisztor, tanár, népzene tudós, zeneszerző, a kőszegi katonaiskola és a Ludovika Akadémia nevelőtanára”.

Kortársai meg a még rá emlékezők szerint is sokoldalú műveltségű dr. Mathia Károly életrajzi adatait még ezzel is kibővíthették volna: a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarán magyar, latin, történelem szakot végzett, külföldi egyetemeken angol és olasz nyelvi képzésben részesült, a Zeneakadémián zeneszerzői oklevelet szerzett. Ezek birtokában tanított és nevelt gimnáziumokban, katonai intézetekben, végül – hatalmi kényszerből, de mégis szívesen – ipari tanuló intézetben. A zene említése igen sokoldalú tevékenységet takar, de klasszikus műveltségével és tanári elkötelezettségével nem ütközött többféle, nagyon is gyakorlatias érdeklődése. A katonaságot honvédként kezdte és alezredesként fejezte be. Utász- és páncélos kiképzésben is részesült, aztán ő tartott kerékpáros és síoktatást. Örömmel és gyakran járta a természetet. Szerény, halk szavú, zárkózott, mindenekfelett vallásos egyéniségűvé vált. Oktató és nevelő munkásságában „példakép, erkölcsi iránytű” volt.

A főváros XI. kerületi Újbuda önkormányzata rendezte ünnepségen az emlékbeszédet dr. Szakály Sándor tartotta, aki az ünnepelt személyét már a korábbi években megismerte az ő egykori katonai tanintézetében kiképzésben részesült idős katonaismerőseitől. De összehozta kettejük személyét a közös Eötvös-kollégista múltjuk is, hiszen Mathia Károly is egykor, egyetemi éveit itt kapott nagyszerű szaktanári ki egészítést. Sokat mond a márványtáblán szereplő jel-

mondat is: „Aki környezetében élt, jobb lett és boldogabb...”, mert a jövő nemzedékének is üzen évtizedekkel az őt körülvevő, rákényszerített mély hallgatás után. Pedig „nem tett mást, mint generációkat próbált jóra, szépre nevelni, tisztességet adni felkészültségben, idegennyelv-ismeretben, viselkedésben, kultúrában – mérhetetlen hazaszeretettel.”

„Ma pedig emlékezhetünk rá (...), akik ápolták az emléket évtizedeken keresztül, és azok az egykori növendékek, akik a kőszegi iskolában vagy a Ludovika Akadémián ismerkedtek meg, s eljöttek most ide, s tettek azért, hogy létesüljön egy emléktábla.” Akik utánanéznék a számítógépen, azok tapasztalhatják: „egy olyan ember volt, akire a XXI. században is oda kell figyelni, mert a tudás nagyhatalom még ma is. Azt pedig csak azoktól lehet megszerezni és megtanulni, akik nagyszerű emberek, nagyszerű pedagógusok, és egyúttal a hazának olyan fiai, akik ezért sokat tesznek. Én azt gondolom, ő az volt, azok közé tartozott. (...) Legyen büszke ez a kerület és mindenki arra, hogy 1946-tól haláláig itt élhetett, oszthatta meg gondolatait sokakkal. (...) Talán eljön az idő, amikor feledésre kényszerített alkotásai egyre többször hall-

hatók, és egyre többet jelennek meg. (...) És ha azt mondjuk, hogy polihisztor vagy reneszánsz ember, akkor ez is igaz. Polgár volt és katona, magyar és hazafi – legyen áldott az emléke!”

Abay Gerda a család nevében szólt keresetlen szavakkal. Elmondta, ami nagybátyjával a francia hadifogságból hazatérése után korai haláláig történt. A katonaságtól elbocsátva tanított a bencéseknél, majd 1947 elejétől 1948 végéig a pesti piaristáknál. Innét zavaros módon elbocsátva ipari tanonciskolába került át, ahol „deklasszált” családok ide kényszerült gyerekeivel foglalkozott. Nehéz helyzetében Kodály segített rajta, maga mellé vette 1953-ban a Népzenei osztályára tudományos munkatársként, ami igen nagy segítséget jelentett. A kádári új diktatúra „összeesküvések” után nyomozva, 1961 elején nála is házkutatásokat tartott. Ez lelkileg-fizikailag rendkívül megviselte, ami alig fél év múlva – lehet – korai halálához vezetett.

A koszorúzásokat követően Kállay Emil piarista atyával együtt megjelent Borián Tibor piarista – még a tábla megszentelés előtt – áldó szöveget mondott:

„Jóságos Teremtő Atyánk! A Te alkotásod az ember. Te ajándékozod meg lelki, szellemi javakkal, alkotóerővel és szolgáló szeretettel. Te azt adtad, azt a páratlan gazdag életet dr. Mathia Károlynak is, akinek emlékére e helyen összejöttünk, hogy megörökítsük a jelen- és az utókor számára alakját és munkásságát. Ő úgy él számunkra, mint a teljes ember példája lelki, szellemi értelemben. Ezzel az emléktáblával halála után 54 évvel tisztelni és köszönetet mondani szeretnénk sokszínű alkotó tevékenységéért, az ifjúság hűségese neveléséért, tanári és zenei szolgálatáért, tu-

dományos eredményeiért – egyszóval egész emberségéért. Felsorolni is nehéz reneszánsz alkotó, polihisztor jellegű egyéniségének adatait. Őt tanári szakkal rendelkező bölcsész volt, magyar, latin, történelem, olasz és angol szakkal. Zeneszerző volt, karénekes, karmester, népdalgyűjtő, a Tudományos Akadémián Kodály Zoltán munkatársa, katonai nevelő és kiváló orgonista, önzetlenül segítő jóságos emberi személy és mélyen hívó lelki ember. Aki csak találkozott vele – ahogy hallhattuk – jobba lett tiszta egyéniségétől, okos szavaitól.

Legyen mindnyájunk számára figyelmeztető, ösztönző jel ez az emléktábla, hogy nemzedékek tanuljanak ifjúság, műveltség és magyarság dolgában, főleg a hit elsajátításában és képviselésében. Ámen!”

Az ünnepségen szép számban megjelent érdeklődő számára a Lágymányosi Bárdos Lajos Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium énekkara szolgált.

Farkas Zsolt

HIVATKOZÁSOK:

- Cserkész példaképek c. kézirat
- Emlékek könyve (a Kalazancius Kórus és a Sík Sándor kamarakórus története: 1948–2011) c. kötet részlete dr. Mathia Károlyról
- Siposné dr. Kecskeméti Klára és B. Kalavszky Györgyi: dr. Mathia Károly, a katonai nevelőtanár, a zenetudós, a „reneszánsz ember”, a polihisztor
- A Piarista Diák vonatkozó cikkei (2002. június, 2012. március és szeptember, 2013. március)

Zorándy Zoltán halálára

Mindig vidám, okos, szellemes fiúnak ismertük meg mi, egykori osztálytársai, akikkel 1943 őszén kezdte meg tanulmányait a pesti piarista gimnáziumban, dr. Simon Sándor I/C osztályában. Jó tanulónak számított, jeles osztályzatai közé alig pár kettes került. Az állami Ady Endre (államosított) gimnázium két éve után 1950-ben megvált tőlünk, s a Zenei Gimnáziumban járta az utolsó évét, ott érettségizett 1951-ben. Majd Zeneakadémiát végzett, s 1956-ban nyugatra távozott, ahol zongoristaként, zeneszerzőként volt ismert.

A Magyar Piarista Diákszövetségnek 1989-ben mindjárt tagja lett. Az október 11-én kiállított személyi lapján foglalkozásként programozó szerepel, munkahelyként egy New York-i cég, majd „szabadfoglalkozású”. Nyelvismereteként az angolt és a németet írta be, amit már idehaza kezdett tanulni a piaristáknál (talán már csak azért is, mert az elemi négy osztályát a pesti Damjanich utcai Németbirodalmi Iskolában járta). Amikor már lehetett, rendszeresen jött haza a messzi New Yorkból, és hűségesen kereste meg egykori osztálytársait a meghirdetett osztálytalálkozókon, esetleg rendkívüli összejövetelükön vagy lakásukon. Ezeknek a kötetlen beszélgetéseknek mindig érdekes, színes résztvevője volt. Így történt ez 2014. szeptem-

berben is, az utolsón, pár hónappal december 3-án bekövetkezett halála előtt. A tragikus végről felesége számolt be levélben, akivel 45 esztendőtt élt együtt.

December 14-én a Duna-parti piarista kápolnában – ahol diákként is orgonált – a jelen évben meghaltak között név szerint őérte is imádkoztunk: „... elhunyt tanáraink, egykori osztálytársaink mind itt vannak velünk; ők élnek, csak más formában... Örizzük meg az ő emléküket...!”

Farkas Zsolt

„MAGYARORSZÁG PILLANATAI IGEN DRÁGÁK!”

SZÉCHENYI-EMLÉKÉV 2016.

2016. szeptember 21-én lesz 225 éve annak, hogy gróf Széchenyi István megszületett. Alulírottak elkötelezett hívei a legnagyobb magyar életművének és több évtizede munkálkodnak azon, hogy példája gyökeret verjen a társadalmi és a gazdasági élet valamennyi területén. Felhívásunk arra irányul, hogy a 2016. év gróf Széchenyi István emlékének szentelt időszak legyen!

Fordítsunk több időt arra, hogy Széchenyi gondolatait, tevékenységét mélyebben megismerjük, és az önmagával szemben igényes személy – kiragadva egy-egy részt – tudatosan Széchenyi szellemében tevékenykedjen, és végezze mindennapi feladatát. „Munka, munka a nemzeti gazdaság talpköve!” írja Széchenyi a Hitelben. Másrészről a gazdasági fellendülés alapja az erkölcsi megújulás.

A Széchenyi-emlékbizottság 2016, amely ezt a felhívást útjára bocsátja, kezdeményezni és koordinálni kívánja a Kárpát-medencei emlékezők sorát.

Kérünk minden Széchenyi-tisztelő piaristát is, hogy ki-kí tehetsége szerint segítse környezetében a megemlékezések szervezőit, és a Széchenyi-ismeret növelését. Csatlakozni az emlékévhöz programokkal, felajánlásokkal lehet.

A legfontosabb, hogy az előttünk álló időszakot szenteljük Széchenyinek, hiszen ennél több jót önmagunkkal nem is tehetnénk. Ötleiteit, javaslatait, segítségét, csatlakozási szándékát szívesen fogadjuk, mert nem csak Magyarország-, hanem a személyes pillanataink is igen drágák!

Budapest, 2015. április 10.

Részletes információ: www.szechenyiforum.hu

Kapcsolat: Buday Miklós; szechenyialap@logod.hu

*Széchenyi Társaság–Országos Széchenyi Kör–
Nagycenk Önkormányzata–Széchenyi Alapítvány*

Sibalszky Zoltán búcsúztatása

(FARKASRÉT, 2014. SZEPTEMBER 16.)

1926. július 29-én született Budapesten és a budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett 1944-ben, majd 1949-ben szerezte meg az elektrogépészmérnöki oklevelet a Budapesti Műszaki Egyetemen. Több mint 60 éves egyetemi oktatói és szakmai pályafutásod alatt nemzetközi mértékkel is kiemelkedő, úttörő szakember, világszerte elismert vezető szakértő lettél. Tanári és szakmai munkásságodért 38 díjat, emlékérmeket, oklevelet, diplomát, hazai és nemzetközi kitüntetést kaptál, köztük amire a legbüszkébb voltál, a francia állam Chevalier de l'Ordre du Mérite Agricole kitüntetését.

Annak a nemzedéknek vagy tagja, amely a diákszövetség újjáalakulásában és szervezeti életünk kibontakoztatásában meghatározó volt, és ma is fontos szerepet játszik. A világháború túlélése, a piarista iskolák erőszakos megszüntetésének megrázkódtatása után a Ti számotokra volt a legnagyobb kihívás tehetségeitek kibontakoztatása, vagy csak az egzisztenciális lét a nyíltan ellenséges környezetben. Miután pedig a reményt keltő '56 is elbukott, Ti szembesültetek a legdurvábbban azzal, hogy az érvényesülésért gyakran megalázkodást, erkölcsi önfeladást, néha egyenesen árulással felérő önmegtagadást vár el az élet minden színterét behálózó arrogáns, cinikus és kisszerű hatalom.

Ezek után lenyűgöző, és istenélményként hat ránk, hogy az elnyomás enyhülésével, a demokratikus jogállami keretek kialakulásával nem radikális, romboló, megtorló indulatok által fűtöten jelentkeztetek. A bennetek lappangó érzelmek, vágyak, ambíciók, a tiltott, túrt közösségekben és a hivatások gyakorlása során szerzett tudás, tapasztalat

szinte az első szóra a piarista világgal elvesztett közösséget újjáteremtő, szervező, építő energiává alakult át, és máig ható sodrást-vonzást teremtett. Ebből Te nagy ambíciókkal és ellenállhatatlan energiákkal vetted ki a részed.

Fiatalkorodtól kezdve népszerű társasági ember, zsúrok, bálók résztvevője, szervezője, krónikása voltál. Fáradtságot nem ismerő nagy utazó, amihez nyilván a családotban és a piarista iskolában kaphattál kedvet. Gondosan sorszámozott külföldi útjaid közelítettek a háromszázhoz. Élményeidet környezeteddel, öregdiáktársaiddal, és a széles nagyközön-séggel is megosztottad. Érdekfeszítő idegenvezetéseiddel, ami évtizedek óta sokakat felejthetetlen élményekkel gazdagító szenvedélyed volt, gyakran meghökkentetted, „lepipáltad” a legprofibb idegenvezetőket is. De sok egyéb témában voltál folyóiratszerző, amit oktató és ismeretterjesztő-polihisztor hajlamos ellenállhatatlanul inspirált.

Különösen szívesen írtál a magyar és a piarista múltról. Ilyenkor felelevenítettél tanáraiddal kapcsolatos emlékeidet, diákkorod, fiatalságod közérdeklődésre számot tartó epizódjait. Rendszeres szerzője voltál a Piarista Diáknak és az MPDSz-hírlevélnek is. Leküzdehetetlen közlésvágy fűtött, szerencsénkre.

Személyedben a Piarista Nagycsalád, a Diákszövetség egyedülállóan aktív, nagy tudású és megbecsült tagjától búcsúzunk. Aki legértékesebb tagjaink egyike, az elmúlt 25 évünk egyik jellegzetes, meghatározó alakja.

Zoltán Bátyánk! Isten áldjon és legyen Vezetőd a menyei utazáson!

Elmondta: dr. Oberfrank Ferenc

Néhány gondolat és vélemény a II. világháború befejezésének 70. évfordulóján

A II. világháború után a nyugaton maradt magyar katonatisztek körében merült fel először az a hadtörténeti magyarázat: az 1944 őszétől 1945 áprilisáig tartó magyarországi harcok, s ennek folyamán elsősorban Budapest védelme akadályozták meg, hogy az előrenyomuló szovjet hadsereg Dél-Németországban vagy a Rajna folyónál fejezze be a háborút. De az elég valószínűnek látszik, hogy ez esetben elmarad a nyugatnémet gazdasági „csoda”, és Nyugat-Európa gazdasági felemelkedése, és elmarad a nyugati demokráciák gazdasági és politikai befolyásának megerősödése az egész világon. Ezzel párhuzamosan igen valószínűleg bekövetkezett volna a szovjet ideológia és politikai hatalom nagyfokú térnyerése a világban, annak minden elképzelhető következményével együtt.

Azt kell megvizsgálni, hogy volt-e ilyen szándéka a szovjet vezetésnek. A kérdésben perdöntőnek vehetjük Ungváry Krisztián igen értékes hadtörténeti munkáját (Ungváry Krisztián: Budapest ostroma, Corvina Kiadó), amelyben Gosztonyi Péter történetstílusú idézve a következőt közli:

„... Styemenko vezérezredes 1945-ben a Vörös Hadsereg vezérkari főnöke maga is bevallotta emlékirataiban, hogy Budapest ellenállása hiúsította meg »a vezérkar terveit, mely szerint december végén Bécsre, és 1945 márciusában Dél-Németországot kell elérni, döntő részben a magyar főváros hosszú ostroma borította fel.« Ebből is kitűnik, hogy a Vörös Hadsereg határait legszívesebben a Rajnáig tolták volna ki...”

Az előbbi közlés nem hagy kétséget, hogy szándékaik miatt hiúsultak meg, utólagosan megerősítve az emigráns magyar katonatisztek elemzését.

A következőkben azt kell vizsgálni, hogy a magyarországi harcok feltételezett elmaradása esetén a Szovjetunió katonailag képes lett volna-e a nyugati expanzíós terveit megvalósítani. Ennek eldöntésére legcélzerűbb az európai frontvonalak változó helyzetét vizsgálni 1944. augusztus végétől, a román átállástól a háború végéig. A frontvonalak időrendbeli helyzete, hogy a szovjet csapatok milyen mértékben voltak képesek nyugat felé tért nyerni, amit az egyre gyengülő német haderők legfeljebb már csak lelassítani tudtak.

Kitűnik a szovjet haderők igen jelentős nyugati térnyerése, a román kiugrás és átállás következtében. 1944 augusztusától a német és a szövetséges haderők jelentős terület- és csapatveszteségeket szenvedtek a keleti front középső szakaszán. Ezt tetézték be a román átállás következményei: a keleti front déli szakasza összeomlott, rövid másfél hónap alatt a front mintegy 500 km-rel tolódott nyugat felé. Az a védelmi haditerv, hogy a déli Kárpátok átjáróit a szovjet csapatok előtt lezárják, idő- és csapatok hiányában megghiúsult, s a szovjet csapatok már október első napjaiban kiér-

tek a magyar Alföldre, ahol páncélos főlényükkel szemben a védők határozottan hátrányban voltak. A német hadvezetés csak igen nehezen tudta a frontot az Alföldön ideiglenesen, úgy ahogyan stabilizálni.

Ha legkésőbb október közepén Magyarország követi Románia példáját a német hadsereg igen valószínűleg olyan katasztrofális ember- és hadianyag veszteséget szenvedett volna, amelyet már nem tudott volna kiheverni és pótolni. A magyar átállás esetében 30 német hadosztály veszett volna el. Minden valószínűség szerint ez a front teljes felbomlását és a védelmi harcok teljes megszűnését okozta volna, vagyis elmaradt volna a magyarországi védelmi harcok, s főleg elmarad Budapest 51 napos ostroma is. A támadó szovjet csapatok Magyarországot ugródesztkának használva 1944. december végére Bécsről jóval nyugatabbra jutnak el, s 1945 februárjában Dél-Németországba érnek. Sőt, a Rajnáig jutnak el s az Elba helyett ott találkoznak a nyugati szövetségesekkel, hiszen azok a Rajna teljes hosszát csak 1945. márciusában érték el. A szovjet csapatok gyors előrenyomulása csapdába ejtette volna a Balkánon és Olaszországban harcoló német csapatokat, megakadályozván azok átirányítását más hadszínterekre: ez 70 hadosztály elvesztését vonta volna maga után.

Kérdés: képes lett volna-e a szovjet haderő ilyen nagyméretű előrenyomulást végrehajtani? 1945 januárjában a támadó szovjet csapatok három hét alatt Varsó vonalából kiindulva elérték az Odera folyót, magát Berlint mintegy 60 km-re közelítve meg. A német csapatokat harckészségük magas fokán érte a szovjet támadás. Kérdezhetjük: miért nem tudtak volna a szovjetek egy hasonló támadást megindítani Magyaror-

szágról, ha ott is összeomlik a front, mint Romániában? Ellenvetésként felmerülhet, hogy a nyugati szövetségesek a szovjetek előtt értek volna Dél-Németországba. Igen ám, de 1944. szeptember-októberében a szövetségesek még messze voltak a Rajnától, s előrenyomulásukat igen lelassították az utánpótlási nehézségek. Ezért ez időben a szövetségesek elsődleges támadási célja a belga és holland kikötők megszerzése volt.

Egy másik lehetséges ellenvetés az, hogy a szövetségesek már a háború folyamán megállapodtak a németországi megszállási zónákban, s a szovjet zóna csak az ausztriai Enns folyóig terjedt volna ki. Ez igaz, de a végleges zónahatárok csak a jaltai konferencián lettek megállapítva 1945. február elején. Különben is, a nyugati szövetségesek irányadó vezetője, Roosevelttel amerikai elnök, már nem sokat törődött Németország és Európa keleti részeinek sorsával, s Sztálint teljesen félreismerve naivul bízott a szovjet diktátor demokratizáló törekvéseiben. Az amerikai politikusokat ekkor már a japán háború gyors és minél kevesebb veszteséggel járó befejezése érdekelte. Vagyis különösebben nem izgatta volna őket, ha a szovjet csapatok a Rajnáig jutnak el.

Mindez a feltevéseken alapuló, „mi lett volna, ha” elmefuttatás buktatókkal, s valószínűleg sok téves következtetéssel is jár. Igazából nem is tudhatjuk, hogy alakult volna a háború s Európa későbbi sorsa, ha Ma-

gyarország is csatlakozott volna a szovjetekhez, s a szovjet csapatok a Rajnáig jutnak el. Ezidőben igen erős volt a francia és az olasz kommunista párt, s a szovjet közelség esetében bizonyára megnőtt volna esélyeik a hatalom megszerzésére országaikban. Azt bizonyosra vehetjük, hogy a hazájukat védő magyar katonák a nyugati vezetők naivitása ellenére is, nagyban hozzájárultak a szovjet uralmi terveinek megghiúsításához Európában. Ezért az emberi szabadságot és nemes fejlődést értékelő utókor hálás tisztelettel és megbecsüléssel tartozik nekik.

A II. világháború befejezésének 60. évfordulóján George W. Bush amerikai elnök így nyilatkozott Rigában a háború utáni helyzetről: „Milliók rabszolgaságba kényszerítése Közép- és Kelet-Európában úgy fog az emlékezetekben megmaradni, mint a történelem egyik legnagyobb gáztette.” Ha az egykori ellenséges nagyhatalom jelen vezetője így jellemzi a szovjet megszállás következményeit, akkor mi miért ne hősökként tiszteljük azon katonák emlékét, akik ezt önfeláldozóan próbálták elhárítani.

ifj. dr. Csejtey Béla

(elhunyt 2012. jan., Palo Alto, USA)

(PIARISTA ÉRETTSÉGI, 1953. BUDAPEST)

Gondolatok 2014 év végén

Minden év utolsó napján elgondolkodunk az eltelt év eseményein, minden közösség működését befolyásoló tényezőről elszámolást készítünk, legyen az családunk vagy más, nagyobb közösség. Mérlegeljük a nyereségünket és veszteségünket, és azok hatását életünkre. Mivel gazdagodtunk az eltelt évben és mit veszítettünk. E két esemény határozza meg bírálatunkat az eltelt időről, az elmúlt 365 napról. E két eredmény aránya határozza meg véleményünket és kedélyünket is.

Két nagy társadalmi jelenség arányát állítjuk szembe egymással: a gazdasági egyensúlyt nyereség és veszteség aránypár alakjában és a kulturális gyarapodás hasznát a tudományok-felfedezések tükrében.

Ha messzebbre tekintünk vissza elemzésünk során, elsőként megállapíthatjuk, hogy a 20. század hihetetlen sebességgel alkotta meg gazdasági és kulturális jellemzőit. Gazdasági hatású, feltűnő újdonságnak tekinthetjük az atomenergia alkalmazási módjait – gyarapító és pusztító szolgálatba állítását egyaránt. Ugyanilyen sebességgel alakultak a kulturális jelenségek: mindkettő az egész világ működésére hatott.

Egy tükröt tartunk tehát a 20. század elé, és szemléljük a benne megjelenő képet. Elég torz ez a kép, amely elénk vetül. Nézzük csak sorjában: lezajlott a világot megrendítő, emberpusztító két háború. Nem lehetünk érzéketlenek a következmények szemlélete során. Mindkettő megváltoztatta az emberi társadalom arculatát: az első világháború felvirágoztatta a kapitalizmust, a második a kommunizmust. Egyik sem szegődött a szellem szolgálatába. Mindkettőnek voltak haszonélvezői, de nem a napok terhének viselői soraiból.

Van azonban az emberi szellem működésének más mércéje is. Az év vége előtt egy héttel a szeretetet megjelenítő csecsemőre emlékezik a világ nagy része. Egy Csecsemőre, aki fizikai szegénységben jött napvilágra, de szelleme mégis meghódította, és meghódítja ma is az egész világot. A kor, amelyben ez a Csecsemő emberi alakot öltött, egy nagyhatalom virágkora. A kor hatalmi képviselője nem értette meg e Csecsemő szerepét, riválisának tekintette őt. Ezért féltékenységekben meg akarta semmisíteni. De félreértette saját helyzetét és szerepét is: nem vette észre, hogy ő egy eszme bábja csupán. Ekkor és itt érvényesül a kiáltó kontraszt: a szeretet, melyet ez a Csecsemő jelenít meg, mely fölemeli az emberi méltóságot, és a barbár erőszak, mely az értelmet elhomályosítja.

Gondoljuk csak végig ezt az ellentétet: a szeretet összeköt és megérti a másik embert. Az erőszak csak önmaga érvényesülési lehetőségét érti és érzi.

Hát ez a különbség a Római Birodalom kora és Betlehem valósága között.

Dr. Rixer Gusztáv

Kiss József templomépítő építész-mérnök, piarista öregdiák méltatása

*A hűséget őrzi mindaz, aki tehetségét jóra fordítja...
Kiss József építőmérnök tehetségét kőtemplomok és
lelki templom felépítésére fordította, 1971–1975-ben, itt
a Szeged–Tarjánvárosi Tátra téren, majd az egész
egyházmegyében, hívóként és egyházi elnökként.*

Az Állami Építőipari Vállaltnál volt kenyérkereső állásban, ahol az új városrész, Tarján építésének fő építészvezetője volt. Itt is lakott, és a legközelebbi, a Tátra téri kis kápolnába, a jelenlegi bejárat-sekrestye helyén kialakított kis templomba járt szentmisére. Ott ismerkedett meg Singer atyával, aki segítségét kérte egy új templom építéséhez. 1970-ben a környéknek már templomra volt szüksége, bár hivatalosan csak azt lehetett emlegetni, hogy Muntyánné házáat kellene bővíteni. Az engedély is erre szólt. Volt engedély, és volt sok lelkes hívő, szakember és laikus, akiket irányítani kellett. Kiss József nagy örömmel vállalta az építés vezetését szabadidejében. Komoly szalmái tudással irányított, sőt több alkalommal fizikai munkával is segítette az építkezést. Amikor darura volt szükség, például a torony beemeléséhez, munkahelyéről irányította azt ide. Vagy amikor az egyedi gyártású téglaburkolatra volt szükség, azt saját üdülője (ami nem is létezett) számára igényelte, nehogy valaki is megakadályozza, hogy a templomba kerüljön.

Az építkezés ideje a kegyelem áradásának időszaka volt. Minden sikerült, csak tenni és imádkozni kellett. Voltak olyanok is, amelyek végül is isteni beavatkozással hárultak el. A környező kis házak magasságának figyelembevételével Tarnai István nem égbenyúló templomot tervezett, de szinte égbe nyúltak a téren álló nyárfák. Kívágásukat kérelmezték, hogy érvénysüljön a templom. Járhatatlannak tűnt. De volt, aki korhadásukat jóelőre elindította, és a szélvihart, mely megtette a magáét. Időben dőlt ki az egyik óriásfa, mutatta betegségét, így aztán életvédelem címén ki lehetett vágni a többi, és a templom elnyerte azt a hangsúlyt, amit megérdemelt.

Imameghallgatás, Isten gondviselésének érzékelhető jelenléte volt itt több fontos eseménynél. A tető vasgerendáit már nem „lehetett” a soha nem volt üdülő számára igényelni. Igényelték, ahogy elő volt írva, és egymás után elutasítást kaptak, amikor érkezett a szállítás határideje meg a sokszor módosított határidő. Mit sugall a Gondviselő? Az anyagbeszerző Bimbó Lajos – a nem tudom hányadik elutasítás után – szinte maga elé mondta: Most már nagyon kellene a templom építésénél. Éppen akkor mondta ezt, amikor egy illetékes kisember is hallotta. És a kisember válasza: Miért nem ezzel kezdte? Miért? Mert csak emberi észszel nem lehetett arra számítani, hogy a Ferroglobus nagy emberei között cselekvésre indítana bárkit is az építkezés megfelelő üteme egy templomnál. A Gondviselés azonban a Ferroglobushoz küldte a megfelelő

Alapkő-letétel, 1971 április 25.

időben azt a cselekvőképes kisembert, aki hallotta, amit az anyagbeszerző maga elé mondott. A következő napok egyikén Szeged teherpályaudvarára megérkeztek a vasgerendák. 1985. december 12-én II. János Pál pápa „életére, családjára és templomépítő munkájára” apostoli áldását küldte.

Munkáját mindig nagy szeretettel, precizitással és önfeláldozóan végezte. A templom és a plébániaépület, majd a közösségi ház felépítését követően, már mint a belvárosi egyházközség elnöke a Dóm több évig tartó felújítási munkáit segítette. 2000. augusztus 30-án „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE” emléklapot kapott, mert az egyházmegye templomainak építési, felújítási munkáinak műszaki ellenőrzésében önzetlen segítséget nyújtott. *Építette a kőtemplomokat és a lélek templomát saját szép családjában.*

Albert Vilmos

(Elhangzott 2014. szept. 28-án az ünnepélyes plakett felhelyezésekor. SZŐLŐFÜRT 2014. szept.)

Templomszentelés, 1975 szept. 21.

Kedves Öregdiáktársaim!

Engedjétek meg, hogy tájékoztassalak benneteket a tagdíj-fizetéssel kapcsolatos aktuális tudnivalókról.

Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani azoknak, akik évről-évre megbízhatóan fizetik a tagdíjat, tervezhető anyagi alapot biztosítva ezzel Diákszövetségünk számára. Köszönöm, hogy nagyon sokan az elmúlt időszakban visszamenőleg, korábbi évekre is rendezték tagdíj-tartozásukat. Külön szeretnék köszönetet mondani azoknak, akik a kötelező összegnél többet fizetnek évről-évre, és így kiemelten támogatják közösségünket.

Tisztelettel kérem azokat az öregdiáktársainkat, akik eddig nem rendezték a 2015. évi tagdíjuk befizetését, tegyék meg. A 2015. évi tagdíj mértéke az aktív keresők számára 4000 Ft (külföldön élő tagjainknak 40 Euró), nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak 2000 Ft. Alapszabályunk értelmében valamennyiünk által vállalt tagdíj-fizetési kötelezettség teljesítése nagyon fontos a közösségünk számára, hiszen a Diákszövetség túlnyomórészt e tagdíjakból tudja fedezni működési költségeit és rendezvényeit. Kérem, hogy akinek lehetősége van rá, az a kiküldött postai csekk helyett áttalálással rendezze a befizetést. (Magyar Piarista Diákszövetség, számlaszám: OTP Bank 11708001-20504685; IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000, SWIFT kód: OTPVHUBH) A csekkes befizetéssel járó tranzakciós költség a Diákszövetséget terheli, ami összességében számottevő összeget jelent.

Ahogy korábban már jeleztük, a 75. életévüket betöltött öregdiáktársaink esetében a tagdíj-fizetés elmaradása semmilyen hátrányos következménnyel nem jár. (Ez praktikusán azt jelenti, hogy a "Piarista Diák" új nyomtatott számaikat ők akkor is megkapják, ha nem kerítenek sort az éves tagdíj befizetésére, míg a tagdíjat három éven át nem fizető más tagtársaink számára a lap nyomtatott példányait nem tudjuk előállítani. A PDF formátumú lapszámot azonban mindenkinek eljuttatjuk, aki így kéri a kézbesítést.)

Az volt a célunk ezzel a döntéssel, hogy ezúton is kifejezzük megbecsülésünket azok iránt, akik oly régóta tagjai a piarista családnak, és hangot adjunk örömeinknek, hogy Diákszövetségünkhöz tartoznak. Mindazonáltal arra kérjük a 75 év fölötti öregdiáktársainkat, hogy ha tehetik, támogassák tovább közösségünket tagdíj formájában is. (A tagdíj befizetésére felhasználható postai csekket tehát továbbra is megküldjük nekik is.)

Kérjük, hogy ha címetekben vagy email-címetekben változás áll be, jelezzétek Csepely Péternek, aki a tagnyilvántartásunkért felel (telefon: +36 30 318 7199, e-mail: csepely.peter@mpdsz.piarista.hu)

Kedves Öregdiáktársaim!

A Diákszövetségben egyre többen és egyre többet dolgozunk azon, hogy működésünk mind jobban szolgálja közös céljainkat, az öregdiákok közti kapcsolatok ápolását. E helyütt is jelzem, idén is új rendezvények indítását tervezzük, hogy minél több lehetőséget teremtsünk a személyes találkozásra. Minderről hírlevelünkben és az új honlapunkról (www.mpdsz.hu) is értesülhettek majd. Egyrészt kérem, támogassátok közös törekvéseinket a tagdíjak befizetésével, másrészt biztatlak benneteket, vegyetek részt rendezvényeinken, hogy személyes találkozásainkkal is erősítsük a piarista diákokat összetartó köteléket.

Budapest, 2015. február. 16.

Öregdiák barátsággal: *Török Bernát főtitkár*

Hat legidősebb öregdiáktársunk köszöntése

A Diákszövetség 25 éves évfordulója alkalmából adatbázisunk adatainak segítségével a hat legidősebb öregdiáktársunkat személyesen köszöntöttük. Borza György díszoklevelet készített számukra, és átadtuk nekik a 25 éves Emlékkönyvet. A két százéves társunk köszöntésénél jelen volt elnökünk, dr. Oberfrank Ferenc is. Van köztük, aki teljesen önállóan ebben a korban, és van, akinek a bot segítsége kell a járáshoz. A névsor:

- *Sipos Elek*, a legidősebb pártoló tagunk (1918. 02. 26), fia is a budapesti Piarista Gimnázium tanulója volt.

- *Merkly-Belus István* (1918. 02. 11.) Nagykanizsán végzett, 21 dédunokája van.
- *Szladéky Tibor* (1917. 11. 04.) tatai öregdiák.
- *Szádeczky László* (1916. 09. 24.) szintén Tatán végzett.
- *Mátéffy József* (1915. 07. 11.) a kolozsvári iskolánk diákja volt.
- *Géher Ferenc* (1914. 11. 15.) debreceni öregdiáktársunk már a 101. életévébe lépett.

Isten áldását kérjük életükre!

Csepely Péter

PIARTOUR

2015. évi útitervek

• Kétnapos Sátoraljaújhely 2015. VI. 5–6.

Indulás: reggel 6 órakor, a Múcsarnok mellől.

1. nap: Budapest–Sátoraljaújhely. Látnivalók: libegővel a Magas-hegyre, onnan átlebegés Szár-hegyre, a Magyar Kálvária tetejére. A Kálvárián végig haladva érkezés a Zsóryomkai-pincesorra, fakultatív borkóstolóra. Széphalomban a Múzeumkert Panzió szálláshelyre érkezés, ahol vacsorát, második nap reggelit kapunk.

2. nap: reggeli után a Piarista templom felkérése, a Kazinczy Múzeum megtekintése, majd a Karosi Látogatóközpont végigjárása. Hazaérkezés kb. 21 órakor.

Szállás: 2+4 ágyas, kétszobás, fürdőszobás.

Részvételi díj 16.000 Ft, mely tartalmazza a busz költséget, a szállást és a félpanziós ellátást, az idegenvezetést, és a belépők költségeit.

• Erdélyi utazás Szent László falképes templomok körútja (2015. IX. 8–12.)

1. nap: Indulás reggel 6 óra, a Múcsarnok mellől. Látnivalók: Székelyvarság (szíveslátás „nusi-kummál”). Szállás és félpanziós ellátás 1–3 napokon az itteni falusi vendéglátó családoknál (két-ágyas szobák fürdőszobával).

2. nap: Látnivalók: Tolvajos-tető, Csíkszereda, Nyerges-tető, Kászonimper (Böjte Csaba Szere-tetothona), Gelence (Árpádkori templom Sz. László legendáriummal), Sepsiszentgyörgy, Hatod-tető, Bibarcfalva (Sz. László legendáriummal), Vargyas, Rika hegység, Homoródkarácsonyfalava (unitárius templom Sz. László falképekkel), Székelyvarság.

3. nap: Látnivalók: Székelyudvarhely, Székely-derzs (erődtemplom Sz. László legendáriummal), Bögöz (református templom Sz. László legendáriummal), Székelykeresztúr, Énlaka, Firtos hegy, Farkaslaka, Székelyvarság.

4. nap: Látnivalók: Libán-tető, Bucsintető, Szováta, Kolozsvár, Bánffyhyunad, Kalotaszentkirály (szálláshely, közös, zenés vacsorával).

5. nap: Látnivalók: Királyhágó, Biharrósa, Magyarremete (templom frissen feltárt Sz. László legendáriummal), Belényes, Nagyvárád.

Hazaérkezés kb. 20 órakor.

Részvételi díj 60.000 Ft

Utazásokra jelentkezés: a Diákszövetségben hétfői napokon 15–17 órakor Csapody Gézőnél.

KÖNYVAJÁNLÓ

HULEJ EMESE:

Egy Teleki gróf Afrikában

Teleki Pál miniszterelnök unokája (1943–2014) szüleivel 5 évesen menekült el. Az USA-ban nőtt fel, tanár lett, antropológus. 1968-tól két évtizeden át Afrikában kutató, számos könyve jelent meg. 2011-ben költözött vissza, 2 év múlva találkozhattunk vele a Sándor Palotánál (*Piarista Diák 2013. szeptember*). Úgy halt meg, hogy Hulej Emese róla szóló könyvét már nem olvashatta. Temetéséről beszámoltunk (*Piarista Diák 2014. szeptember*).

NYÁRY ÉVA:

„Egy pillanat az örökkévalóságból”

A Nyáry Ernő (1906–1987) volt bagdadi érsek, egykori piarista diák egész életét végigkísérő, fényképek mellékelte kötetének bemutatója augusztusban volt. Unokahúga, Nyáry Éva grófnő munkájához felhasználta a Piarista Diákban 1996. júniusában és szeptemberében (17. és 18. szám) megjelentetett írásokat és fényképeket is.

Farkas Zsolt

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet
Adószám: 19013581-1-41 Elnök: Dr. Oberfrank Ferenc +36 20 552-0189
Számlaszám: OTP Bank: 11708001-20504685
SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

Piarista Alapítvány (Alapító: Magyar Piarista Diákszövetség)
Közhasznú szervezet Adószám: 19013598-1-41
Kuratőr elnök: Görbe László +36 20 478-8888
Számlaszám: ERSTE Bank: 11991102-02103154
SWIFT kód: (BIC) GIBAHUHB
IBAN szám: HU29 1199 1102 0210 3154 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.
Telefon/üzenetrögzítő: +36 1 486-4432
Internet: <http://www.diakszov.piar.hu>;
E-mail cím: diakszov@piar.hu

Nyilvántartási ügyek: Csepely Péter +36 30 318-7199
E-mail cím: csepely38@gmail.com
Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486-4454
E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista u. 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet alatt minden hétfőn 10-17 óra között

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft. Külföldiek tagdíja 40 Euro, vagy annak megfelelő más pénznem. **Adományokat** a fenti számlákon köszönettel fogadunk. Befizetés a házi pénztárban a hivatalos órákban, a kiküldött csekkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 81. száma 2015. szeptember hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2015. augusztus 10.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/1/2008

Szerkesztette a Sajtóbizottság: Borián Tibor, Farkas Zsolt

Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc